

SATUL ȘI ȘCOALA

REVISTĂ LUNARĂ PENTRU
EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

S U M A R U L :

<i>Onisifor Ghiбу.</i> Despre G. Lombardo Radice și despre legăturile pedagogiei românești cu pedagogia italiană	185
<i>Giuseppe Lombardo-Radice.</i> Pagini autobiografice	190
<i>Constanța Bogdan-Duică.</i> Friedrich Froebel	193
<i>Gabriel V. Brumă.</i> Dr. Petru Șpan	195
<i>Gheorghe Popa.</i> Gânduri pentru ziua de 10 Maiu	196
<i>Gh. Tulbure.</i> Școli și jalbe minoritare	199
<i>Ana C. Iencica.</i> Lecție de citire cl. III	203
<i>Ion Haizea.</i> Societățile tinerimii	204
<i>I. Constantinescu-Delabaia.</i> Goethe	206
<i>Const. Iencica.</i> Desvoltarea gustului de citit la copii, Cluj	208
<i>Jean Bart.</i> La conferință	212
<i>Zoica Boerescu.</i> Organizarea Grădinilor de copii din Franța	216
<i>Dimitrie Coga.</i> Vremuri grele	222

PAGINA JURIDICĂ :

Modificarea legii învățământului primar și normal-primar. — Lege pentru modificarea Art 61 din Legea Învățământului Primar din 26 Iulie 1924. — Importanță jurisprudență în materie de pensii. — O casă a sănătății copilului la Ministerul Instrucțiunii.

CRONICA :

Darurile Romei. — Un mare prieten al învățătorilor. — Cursuri de vară pentru organele de control școlar și învățători. — Examen de lichidare pentru învățătorii nenormaliști. — Intreținerea materială a bibliotecilor populare. — Situația bibliotecilor din Praga. — Către cititorii revistei „Satul și Școala”. — O dorință. — Dela administrația revistei. — Problemele învățământului particular. — Expozițiile școlare. — Buletinul oficial al Ministerului Instrucțiunii, Cultelor și Artelor. — Limba italiană în școala normală. — Situația învățământului primar. — Poșta redacției.

Institutul de Arte Grafice „ARDEALUL” Cluj, strada Memorandului No. 22.

1 9 3 2

Satul și Școala

Redactată de :

Constantin Iencica și Dimitrie Goga.

Revista apare lunar, afară de lunile Iulie și August. Corespondența privitoare la redacție se va trimite pe adresa : Dlui C. Iencica, Str. Mărzescu No. 21 Cluj. Corespondența privitoare la Administrația se va trimite pe adresa : Dlui D. Goga, Str. Romei Nr. 28 Cluj.

*

Abonamentul 120 lei pe an pentru învățători ; 150 lei pentru școale și comitele școlare. Uu număr 15 lei.

*

Răspândiți această revistă printre prieteni și cunoștințe ; în ea se oglindesc ideile și acțiunea celor cari doresc ridicarea satelor și a școlaei primare.

*

Cine nu înapoiază, în timp de 10 zile dela expediere, primul număr din revista ce i s'a trimis, îl considerăm abonat și așteptăm costul abonamentului.

*

Amintiți-Vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe ; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci neîntârziat costul abonamentului numai pe adresa Administrației.

*

În loc de chitanță, numele abonaților se trece pe pagina a 3-a a copertei.

*

Manuscrisele primite la redacție nu se înapoează.

*

Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste. Rugăm revistele să accepte schimbul.

DESPRE G. LOMBARDO RADICE ȘI DESPRE LEGĂTURILE PEDAGOGIEI ROMÂNEȘTI CU PEDAGOGIA ITALIANĂ.

Urmărind influențele pe cari pedagogia românească le-a îndurat în cursul timpurilor din partea diferitelor popoare streine, într'un curs pe care l-am ținut la Universitatea din Cluj în anul 1931—32, făceam constatarea, că în timp ce popoarele slavice și germanice au exercitat de-a lungul veacurilor o bogată și puternică înrăurire asupra dezvoltării pedagogiei noastre, dintre toate popoarele neolatine, numai Francezii ne-au influențat în acest sens, într'o măsură mai mare; depe urma Spaniolilor și a Italianilor n'am avut de înregistrat până bine de curând aproape nici o urmă directă de acest fel. Dacă pedagogia spaniolă și-a putut manifesta influența ei indirectă prin ordinele călugărilor iezuiți și piariști, înființate de Ignatie de Loyola și Iosif de Calasanza, în schimb din pedagogia italiană nu putem înregistra decât pe neîntrecuții scriitori pentru copii: *Edmondo de Amicis*, autorul cărții *Inimă de copil* (*Cuore*) și *F. Colodi*, spiritualul autor al *Pășanii-lor lui Tândărică* și pe D-na *Dr. Maria Montessori*, ale cărei idei au pătruns într'o anumită măsură în lumea noastră pedagogică, fără însă ca până acum, ele să fi realizat ceva efectiv în domeniul educației „copiilor mici“.

Nici legăturile pe care le-am avut cu Italia în Unirea cu Biserica apuseană a unui mare număr de Români din Transilvania și în urma episcopilor de naționalitate italiană, cari au păstorit diferite eparhii catolice din vechile Principate române și din România contemporană, n'au adus cu sine o influență a pedagogiei italiene — fie chiar catolică — asupra pedagogiei române.

Dacă nu ne-au impresionat și nu ne-au cucerit pedagogii ei propriu zise, dacă preceptele, sistemele și exemplele lor ne-au rămas necunoscute, în schimb, ce farmec negrăit a avut asupra noastră *Roma*, spre care ne-am trimis întreaga noastră iubire fătască, chiar și în vremuri când ea nu ne recunoștea ca pe fiii adevărați ai ei! *Maica Roma* și *taica Traian* au fost, veacuri de-a rândul, educatorii poporului român. Amintirea lor ne umplea sufletul de o nemărginită mângâiere, speranță și încredere; singure numele și amintirea lor ne întăreau mai mult, decât orica altă pedagogie, a oricui.

Petru Maior și *Gheorghe Șincai* nu s'au întors din Cetatea eternă nici cu dogme religioase, nici cu teorii științifice sau pedagogice, dar au adus cu ei cultul nemărginit al Romei. „Eu însuși — spunea Ardeleanul Șincai în *Cronica* sa — mai adesea am privit la această columnă“ a împărătescului nostru părinte Traian, cu al cărui nume au început să fie botezați până și pruncii celui mai umil dintre urmașii vechilor coloniști ai lui. Bănățeanul *Pavel Iorgovici*, care a petrecut câțiva ani la Roma, la învățăturile înalte, scria în renumitele *Observații de limba românească*, tipărite la 1799: „Scântela care s'a aprins în mine la Roma, n'o pot stinge, și arderea către iubita mea nație n'o pot stămpăra, decât prin scrierile mele“. Moldoveanul *G. Asachi* se duce la Roma „să sărute țărâna depe mormânturile strămoșilor și să învețe a lor virtute“, iar, după 1848, *S. Bărnațiu* se îndreptă spre Italia, „ca spre mama comună a tuturor Românilor și generatricea genilor“.

Și totuși, Italia a exercitat asupra noastră o puternică influență educativă.

pedagogă neprețuită, și Italia modernă
Dar nu numai Roma clasică ne-a fost

ne-a încălzit cu ideile ei, în care ne regăsim pe noi înșine. În epoca renașterii noastre naționale, marii patrioți italieni au fost dascălii noștri. Dacă modeștii pedagogi români de pe la mijlocul secolului al XIX nu au ziseră nimic despre *pedagogul italian Mazzini*, despre care istoria pedagogiei țării sale spune că „dacă nu ne învață, ne fascinează, dacă nu dă îndrumări precise, aprinde flacăra entuziasmului, prin care transformă pe dascăl în apostol” și „aduce în școală poezia idealității nepieritoare, făcând să resimțim palpătarea acelor emoțiuni generoase, care au animat pe martirii și pe eroii națiunii italiene”, în schimb Mazzini a fost dascălul marilor noștri bărbați de stat cari au creiat România modernă. *C. A. Rosetti* mărturisește că „exilații români — între cari era el însuși, apoi *V. Alexandri*, *N. Bălcescu*, *I. C. Brătianu ș. a.* — lucrară, dela 1848—1857, împreună cu marii patrioți *Mazzini* și *Cavour*”. Printre îndrumătorii sufletului nostru din această epocă de minunată călire a energiei noastre naționale, erau deopotrivă înaripatul moralist și cetățean *A. Manzoni*, Tirteul idealunilor Italiei renăscute, *A. Berchet*, istoricul și patriotul cu vederi vaste *C. Cavour* și carbonarul întrepid *G. Garibaldi*, al cărui nume era aproape tot așa de iubit în masele populare, ca și al lui Vodă *A. I. Cuza*, marele prieten al poporului și al libertății.

*

Ce a fost Italia dela 1848—1870 pentru sufletul românesc de pretutindeni, ne-o spune poate mai bine decât orice alt document istoric, puțin cunoscutul volum de poezii ale tânărului student ardelean dela Universitatea din Torino, *I. C. Drăgescu*, tipărit chiar în orașul universitar pomenit, sub titlul *Amor și Patrie*, la 1870. Drăgescu pornia spre Parnas călăuzit de Dante, ale cărui cuvinte: *Libertà va cercando che ô si cara*, le ia ca motto. Iși ia apoi ca tovarăș pe *Manzoni*, al cărui jurământ îl împărtășește pentru neamul său:

Siam fratelli, siam stretti ad un patto,
Maledetto colui che l'infrange¹⁾.

Și-l atășează pe *A. Aleardi*, inspirându-se din versurile:

...Ella è sepolta ma non è morta.
Un popolo non muore²⁾.

Apoi pe *Berchet*, cu crâncenele sale cuvinte:

Fra schiavi e tiranni,
Sia l'ira il sol patto³⁾;

apoi pe *Mercantini*:

Senza figli restiam, piuttosto, o madri
Ma non resti la patria in man dei
ladri⁴⁾ și pe *C. Cantù*, — cu:

Sarà danza a noi la guerra,
Sarà fulmin ogni man,
Darà fiamma questa terra
Come bocca di vulcan⁵⁾.

Volumul de versuri ale lui Drăgescu, inspirat de romantismul, de spiritualismul și de patriotismul *Risorgimentului* italian, este mai mult decât un document literar și istoric: el este un monument pedagogic.

*

N'avem un studiu asupra tinerilor români cari au studiat în secolul al XIX la universitățile italiene. O cercetare serioasă asupra acestei probleme ar dovedi că acei tineri s'au întors din Italia cu un suflet mare, pătruns de sentimentul patriotic cel mai cald și mai sănătos, dus până la sacrificiu.

1) Suntem frați, suntem uniți printr'un
[legământ.

Blestemat să fie cel care îl va frânge.

2) Ea (națiunea) e înmormântată, dar nu e moartă. Un popor nu moare.

3) Intre sclavi și între tirani să fie ura singura legătură.

4) Să rămânem fără prunci, o, mame dar să nu rămâe patria în mâinile tâlharilor.

5) Un joc va fi pentru noi războiul, fulger va fi orice braț, flăcări vor ieși din acest pământ, ca dintr'o gură de vulcan.

Cred că universitățile italiene, în general, au fost mai favorabile geniului nostru național, decât alte universități străine pe care le-au cercetat fiii neamului nostru. A fost o greșală că nu s'a urmărit în mod sistematic îndreptarea unui cât mai mare număr de tineri spre școlile superioare ale Italiei, după cum a fost o greșală și ignorarea limbii italiene, despre care S. Bărmuțiu scria următoarele: „Precum zic Germanii, că pentru dânsii limba engleză e și mai aproape și mai neapărată decât limba galică (franceză) și că cea engleză a contribuit mai mult la cultura lor cea estetică, decât cea galică, cu toate că aceasta o iubiau până la nebunie, mai ales în periodul când n'a fost deșteptat gustul la dânsii, așa trebuie să zicem și noi că pentru noi limba italiană e și mai aproape, și mai neapărată, decât limba galică și că ar fi contribuit mai mult la cultura gustului și a limbii noastre, pe când, din contra, cea galică a contribuit nu puțin la coruperea limbii noastre. Limba italiană a fost cea dintâi care s'a perfecționat în poezie și proză; operele ei întrec toate operele contemporane ale Galilor și Britanilor“¹⁾.

*

Încă n'a cercetat nimeni până acum pe baza publicațiilor din presa românească dintre 1848—1870, contribuția de fiecare moment adusă de Italia, prin oamenii ei și prin faptele acestora, la consolidarea spiritului public românesc de pretutindenea. Când se va face acest lucru, se va vedea, că dacă Franța ne-a fost în epoca redeşeptării noastre naționale de un neprețuit folos prin influența ei politică și diplomatică, Italia ne-a fortificat sufletul prin magia forță a idealității și prin credința puternică și senină în cauza unității noastre naționale întregi. Patriotii italieni, cari luptau cu incarnare, în contra tiraniei Austriei, pentru *Italia irredentă*, ne-au fost și nouă adevărații dascăli de irredentism.

Sub influența *maicii* Rome, în primă jumătate a sec. XIX-lea, și sub influența luptătorilor italieni din anii 1848—1870, poporul român a câștigat o putere pe care n'o avusese niciodată înainte: el s'a renăscut din letargia în care căzuse secole dearândul, a câștigat încredere în sine și în destinul său viitor, și s'a înarmat pentru lupta de eliberare și unire integrală a tuturor părților în care istoria îl frânsese.

La 1878, după Războiul pentru independență și după Congresul dela Berlin, care a adus României o gravă serie de prejudicii, C. A. Rosetti, ca președinte al Camerei deputaților, a fost trimis cu un mesaj către Regele Italiei. În acest mesaj, prin care saluta pe „regele Patriei-mame, afirmând că „regele României, Majestatea Sa este și Rege al Italianilor și Impărat al Latinilor“, Rosetti se adresa acestuia în numele României cu cuvintele: „*Imperator, ecce colonia tua! Iam libera est hodie quod semper fuit! Accipe, eam sicut Romae filiam!*“¹⁾.

Ce exemplu mai grăitor decât acesta, despre influența educativă permanentă și hotărâtoare a Italiei asupra românismului, — chiar și fără o înrăurire pedagogică specială!

*

La 1920, întâmplarea m'a făcut să văd pentru întâia oară Roma, care, mărturisesc că după educația mea din Seminarul teologic din Sibiu (1902—1905) totuș nu mă atrăgea atât de mult, pe cât ar fi fost firesc. Din primele zile ale petrecerii mele acolo, Cetatea eternă m'a cucerit. Ruinele ei și monumentele ei, muzeele și instituțiile ei mă umplură de uimire sfântă. Universitatea ei mă impresionă profund. Unul dintre cei mai eminenti dascăli ai ei, G. Gentile, cu care avui fericirea să mă întretîiu în mai multe rânduri, îmi dădu un adevărat fior despre profunda și puternica civilizație ita-

¹⁾ S. Bărmuțiu: *Pedagogia*, Iași, 1870, pag. 244.

¹⁾ Impărate, iată colonia ta! E liberă, și astăzi este ce a fost totdeauna. Pri-mește-o, ca pe fiica Romei.

liană și, în special, despre idealismul filosofiei italiene moderne. Masivitatea cugătării și operii acestui splendid exemplar al geniului italian m'a determinat să-mi prelungesc petrecerea în Italia și să caut un contact mai intim cu aceasta, sub toate aspectele. Astfel, aproape pe nesimțite, am ajuns să cunosc într-o oarecare măsură și pedagogia italiană, despre care aveam numai foarte palide cunoștințe, și să-mi dau mai bine seama despre necesitatea de a strânge cât mai mult legăturile școlare și culturale cu Italia. Indemnat prin repetitele stăruințe ale D-lui Gentile, am alcătuit chiar un Memoriu în această chestiune, pe care D-Sa l-a înaintat D-lui *Benedetto Croce*, pe atunci Ministru al Instrucțiunii. După citirea Memoriului, am avut onoarea să fiu invitat la o lungă convorbire de către E. S. Dl. Ministru Croce, în care am desbătut, pe rând, singuraticile puncte expuse de mine, căzând de acord asupra celor mai multe.

La întoarcerea mea din Italia, unde am petrecut mai bine de 4 luni de zile, aduceam cu mine, printre altele, și o largă simpatie pentru pedagogia italiană, pe ai cărei reprezentanți mai de seamă am avut prilejul să-i cunosc, fie din lectura operelor lor, fie personal. Păstrez o neștearsă amintire despre cei doi adevărați titani ai filosofiei și ai pedagogiei italiene contemporane, B. Croce și G. Gentile, ale căror reforme mai târziu le-am urmărit cu atențiune, și nu pot uita plăcarea pe care mi-au făcut-o, din primul moment, scrierile altor câțiva pedagogi, cari m'au câștigat pentru totdeauna și printre cari cel dintâiu este G. *Lombardo-Radice*, ale cărui *Lecțiuni de Didactică* mi-au atras deosebita luare aminte. În cursurile mele de pedagogie, ținute la Universitatea din Cluj, pomenesc, de câte ori numai este cu putință, pedagogia italiană, a cărei istorie am și făcut-o până acumă în trei rânduri, după cum și la Seminar, am avut în cursul anilor, lucrări despre câțiva pedagogi italieni.

Își poate închipui oricine, câtă bucurie am simțit, văzând că revista „*Satul și Școala*“ se oprește într-o serie de numere ale ei, asupra celui mai caracteristic și mai actual pedagog italian de astăzi, asupra profesorului *Gh. Lombardo-Radice*, a cărui captivantă autobiografie a oferit-o cititorilor români.

Am citit cu multă plăcere aceste pagini, pline de vervă, de sinceritate și de convingere și n'am putut refuza cererea de a le însoți de o prefață pentru broșura în care ele urmează să vadă din nou lumina tiparului.

*

Bag de seamă că această Prefață a luat dimensiuni cam mari. Cer scuze și editorului și cititorilor, și colegului *Lombardo-Radice*, în speranța că le voi obține fără prea mari greutate.

Nu numai larga simpatie care mă leagă de Italia, m'a făcut să mă întind atât de mult la vorbă, înainte chiar de a ajunge la subiectul propriu zis, — ci și convingerea intimă pe care o am și căreia i-am dat adeseori expresie vie, că avem toate motivele de a strânge cât mai mult legăturile culturale cu sora noastră mai mare, Italia, și mai ales de a pătrunde cât mai adânc în filosofia și în pedagogia ei, care sunt mai apropiate de sufletul și de necesitățile noastre, decât altele. Paginile autobiografice ale D-lui *Lombardo-Radice* sunt o dovadă grăitoare despre calitățile pedagogiei italiene moderne, cari, după părerea mea, corespund în cea mai deplină măsură și concepției genuine românești despre pedagogie și nevoilor noastre naționale și sociale de astăzi.

În ce constă pedagogia lui Lombardo-Radice?

Mai întâiu de toate, ea este o pedagogie latină, de creațiune, de spontaneitate, de credință și de iubire, cecece o deosebește radical de pedagogia germană sistematică, teoretică, și adeseori formalistă, greoaie. Am putea afirma, fără a cădea în paradoxal, că pedagogia lui L. R. nici nu e cecece se chiamă de obicei „Peda-

gogie". Căci, sub pedagogie se înțelege de cele mai multe ori un complex organic de reguli, după care urmează să fie executată pas de pas educația copilului și predat învățământul. Cine posedă acest sistem de reguli și s'a deprins să le execute cu cea mai fidelă exactitate, este un pedagog, — cine nu, nu este pedagog.

Grație acestei concepțiuni care stăpânește la noi, școala noastră a fost înzestrată cu sute și cu mii de exemplare de specialiști în aplicarea vestitelor „trep-te formale”, care reușesc atât de bine să omoare orice interes viu în sufletul copiilor, să le închidă ochii în fața vieții și a naturii, să le ologească voința și simțirea și să-i facă robii slovelor moarte din cartea pe care niciodată nu reușesc s'o îndrăgească definitiv. Mi-aduc cu oroare aminte de sutele de școli primare din Ardealul antibelic, în care, cu prilejul inspecțiilor mele, nu găsiam decât rareori altceva, pe catedră și în bănci, decât sclavi și victime ale literei celei mai stupide „pedagogii”, — atribuită de unii lui Herbart. Bietul Herbart, cum și-ar fi aruncat în foc toate cărțile lui de pedagogie, dacă ar fi văzut ce crime se săvârșesc în numele lor, în contra umanității!

După L. R., pedagogia nu se învață pe bază de reguli, și înainte de a începe să înveți pe alții. El însuși declară că n'a învățat pedagogia dela pedagogi, întocmai ca și marele Pestalozzi, — ci dela copii. Contactul cu aceștia l-a făcut să înțeleagă legile, căile și nevoile sufletului. Nu experiența altora, aplicată după o anumită rețetă fixă, nici măsurarea inteligenței și a diferitelor aptitudini cu ajutorul te mini căror aparate recomandate de experimentalisti, sau a unor „teste” ingenioase, de care se face atâta uz și abuz astăzi, — ci respectul pentru copil și observarea plină de dragoste a manifestărilor vieții spontane a acestuia. Îmbinată cu propria sa spontaneitate — l-a dus pe R. la stăpânirea sufletelor și la puterea de a le înrăuri spre țelurile înalte pe care și le-a fixat.

Paralel cu acest respect și interes pen-

tru copiii, care merge până la confundarea cu ei, — o largă și înțelegătoare iubire pentru viața și pentru trebuințele poporului, în mijlocul căruia și pe seama căruia trăiește. Autorul nostru a înțeles mai bine, cred, decât alți pedagogi, că progresul școlii nu atârână de progresul în pedagogie, ci de măsura în care învățătorul izbuteste să se identifice cu viața și cu cultura națiunii sale. O cât mai adâncă cunoaștere a literaturii naționale, câștigată prin tovărășia fidelă cu sufletele mari, care au fost și sunt glasul națiunii, va da dascălului o italie-nitate mult mai intimă, care nu se poate să nu se reflecteze în lecția de fiecare zi, — așa propovăduiește L. R. — Un dascăl care s'a instrăinat de mișcarea artistică, religioasă, științifică, socială și pedagogică a națiunii sale, este un învățător înțepenit, desvâlguit, — este un ne-dascăl.

Consecvent acestei concepțiuni, autorul, care a fost ani de-a rândul profesor de pedagogie la o școală normală, a înțeles să înlocuiască noianul de teorii pedagogice seci de prin manualele savante cu „lucrări libere personale”, pe care le cere dela elevii săi în legătură cu viitoarea lor chemare. Ani întregi, acești tineri cari se pregăteau să ajungă învățătorii poporului, lucrau fiecare pentru sine, la studierea vieții sociale, a instituțiilor, a școlii, a condițiilor de cultură populară în propria lor regiune, a folklorului, a dialectelor și a obiceiurilor de tot felul. Pentru obținerea datelor necesare unei astfel de lucrări, ei trebuiau să răscolească bibliotecile, arhivele comunale, volumele de statistici, legi, anchete și istorii a școlii, și să ia contact cu autoritățile politice și administrative, să se sfătuească cu directorii și cu inspectorii școlari, să scrie scrisori și cereri către învățătorii din satele lor, să studieze folklorul local și să strângă fotografiile privitoare la viața sătească proprie.

În ce privește pregătirea sa de cărmuitor de suflete în școală și înafară de școală, viitorul învățător, în loc să fie pus să cerceteze cum se poate obține

disciplinarea altora, era pus să învețe a se disciplina mai întâiu pe sine, stăpânindu-și întreaga viață, prin legi intime categorice. Învățătorul nu este al său, ci al tineretului care i se dă în grije, al satului, pe care trebuie să-l îndrumeze și să-l întărească, și al întregii țări. În consecință, el nu poate să fie un simplu profesionist rece, ci trebuie să se amestece adânc atât în viața intimă a copiilor, cât și în viața satului și a țării sale, luând o atitudine netă, ca actor și ca judecător.

În pedagogia lui L. R. regulile didactice, oricât de multe și oricât de bune ar fi ele, — nu plătesc nimic. Totul este învățătorul, care — ca și Pestalozzi, — se încadrează în ritmul timpului său, prin fărâmițarea sa de fiecare clipă în minunata operă de creațiune permanentă și prin identificarea sa cu spiritele mari ale națiunii sale și cu destinele neamului său.

Consecvent acestui punct de vedere, L. R., în paginile care urmează, nici nu încearcă un sistem al pedagogiei lui, ci ne povestește pur și simplu cum a lucrat și cum lucrează el în școală, cum încearcă și cum izbutește într'un domeniu care este numai viață, spontaneitate și creațiune, — nu legi, și nu forme. Și tot de aceea nici cartea lui de Didactică nu este

o carte ca oricare alta; autorul o întitulează: *Lecțiuni de Didactică și Amintiri din experiența dăscălească*. Rar o carte pedagogică mai interesantă și mai captivantă decât această carte trăită. Ea este întrecută doar de paginile autobiografice ale autorului ei, pe care dascălul român are fericirea de a le putea citi aci.

Mă bucur din toată inima că din bogata literatură pedagogică italiană contemporană, întâmplarea a făcut ca în mâna învățătorului român să poată ajunge tocmai această lucrare, care nu numai va trezi o largă simpatie față de autorul ei, ci va avea ca efect și o demortificare a școlii românești din marasmul în care au adus-o multele teorii și sisteme egale și seci, pe care o dezvoltare prea puțin sănătoasă a pedagogiei noastre de până acum i le-a lăsat moștenire¹⁾.

Cluj, 31 Maiu 1932.

ONISIFOR GHIBU,

Profesor de pedagogie la Universitatea
University Library din Cluj.

¹⁾ Despre Dl. G. Lombardo-Radice s'a mai scris în românește un frumos și iminos articol în *Revista generală a învățământului* (București, 1930, Februarie), de d-șoara Anița Belciugățeanu.

PAGINI AUTOBIOGRAFICE.

(*Scrisoare adresată domnișoarei Rotten*)

de Giuseppe Lombardo-Radice

Abia după această perioadă pot să vorbesc despre o complectă experiență practică a mea, pentru că aceasta începe să se sistematizeze într'adevăr prin educația în școli și din școli îmi revine întărită, copiilor mei.

Casa mea a fost terenul meu principal de educație experimentală, din 1911 și până azi. Împreună cu soția mea, care mi-e colaboratoare, ba chiar maestră, am putut să săvârșesc primele cercetări mai serioase asupra dezvoltării spirituale ale

copilului, studiind pe copiii noștri și pe micii lor prieteni.

Singurul meu merit e *încrederea*: m'am încrezut în copii, ba chiar le-am acordat un credit foarte mare, convins, că nu voi putea obține dela ei nimic, decât totul la timpul său, întocmai cum nu ne putem aștepta dela un copil ca să-i crească dinții la comandă. Le-am dat o educație simplă, aproape rurală, fără orice urbanitate lumească. Casa a fost a lor; ne-am întins cercul nostru de cunoștințe numai mulțu-

mită lor, întrucât ne-am împrietenit numai cu părinții copiilor cari erau amicii copiilor noștri, am nutrit interesele lor individuale pe măsură ce se manifestau. Rezultatele obținute prin libera lor experiență le-am studiat cu soția mea într'un capitol din „Athena fanciulla“, limitându-mă însă la expresiunea prin desen și la un gen foarte primitiv de a compune, dela șase la zece ani.

Însă rezultatele noui se obțin mereu și eu sunt ferm convins, că e posibil să se obțină atari rezultate dela orice copil normal, dela cercetările științifice până la posesia ingenuă, la povestea născocită și ilustrată de copii; până la improviziuni muzicale ale poeziilor simțite din adânc; până la traducerea în scene ale romanelor preferate și ale motivelor din povești; la colecțiunea istorică pentru ilustrarea episcadelor și ale figurilor istoriei antice sau ai eroilor moderni naționali; până la formația spontană de mici enciclopedii sau lexice interesante; și așa mai departe.

Materialul prețios, pe care l-am cules, datează pe dea întregul dintre 1916—1926, și se compune din cadouri libere, pe cari mi le-au făcut copiii mei pentru ziua mea (serbarea principală a casei, după obiceiul italian).

Comparați cu alți elevi de aceeași vârstă, cari frecventau școlile, copiii mei erau totdeauna foarte înapoiți dintr'un anumit punct de vedere, iar din alte puncte de vedere erau foarte înaintați; însă în celeace erau înapoiți, au avansat apoi repede de sine. Mama-învățătoare le dădea lecții acasă. Dar nu se poate zice că erau lecții în adevăratul sens al cuvântului: erau mici construcții, sugestii sau îndemnuri date la momentul oportun. Nici un studiu regulat, cu împărțiri și sub-împărțiri; câteodată zile sau săptămâni întregi dedicate la satisfacerea unui singur interes, de exemplu, de a desenă, de a construi, a cultiva sau a colecționă. Însă toate acestea nu serveau la încurajarea capacităților și valorilor personale, dar pentru a fixa gustul și voința, pentru

a da întregii lor vieți direcția alegerii personale, a spiritului critic, a judecății personale, a colaborării.

Partea cea mai interesantă a producțiilor copilărești (și nu a experienței noastre luată în sine), a îngrijit-o prietenul meu Prof. A. Ferrière, care e un om de o rară capacitate penetrativă.

Alți prieteni îi ziceau mereu în contra fericitelor rezultate domestice: „Ei bine, voi obțineți mult dela copiii voștri, pentru că au un mediu și aptitudini speciale“. Acest lucru mă făcea aproape să turb. „Nu“, — răspuserăm — căci toți copiii lași sași normalității lor sunt așa și pot fi așa; noi, adulții, suntem cei cari innăbușim manifestațiile sufletelor lor. În 30 ori 40 de ani educația noastră de stat va fi chemată barbară, cu toată igiena, edificiul frumos, programe, învățători herbarțieni, inspectorii, examene și așa mai departe. Voi judecați așa pentru că nu vă mai aduceți aminte de ceea ce erați voi înșivă, când erați copii. Voi v'ați pierdut copilăria aproape de tot; amintiți-v'o și nu veți mai vorbi așa! Orice copil e poet, pictor, sculptor, cântăreț, botanist, teolog, chiar filosof (ca un... copil!) și tot ce vreți, ca copil!“ Puțin, câte puțin mi-am câștigat alți aderenți. Azi pot să lucrez asupra manifestațiilor apreciable a copiilor din orașe, regiuni întregi. În cartea mea „La buona messe“ am putut de exemplu, să reculeg și să analizez manifestații de limbaj grafic copilăresc din regiuni întregi; deosebit de importante pentru valoarea lor artistico-infantilă (vorbesc de o artă „inițială“), sunt acele ale copiilor din școlile Sienei.

Experiența mea personală teoretizată în „Lezioni di Didattica“ este cea care trece așa zice chiar înrădăcinată prin experiența altora. Azi, casa mea e plină nu numai de creațiunile copiilor apropiați de mine, dar chiar a mii de copii străini. Se poate spune că nu trece zi fără să-mi sosească din careva parte a Italiei și din colonii câte-un pachet de desene de școlari dela 5 la 12 ani, sau observări științifi-

fice, făcute de copii; sau de mici registre ale vieții de copii. Iată „materia prima“ a pedagogiei mele din acești ani; prin ea caut să proiectez profilul didactic al școlilor noastre, și nu rareori mi se întâmplă să descoper printre copii sinceri și naivi, pe cei cari sunt cei mai naivi, deci cei mai originali: adevărați artiști fără să-și dea seama.

Învățătorii mei știu deci că eu doresc să mi se trimită numai colecțiile a tot ce scrie sau desenează un copil cel puțin timp de un an. Am colecții prețioase ale activității expresive ale unor copii sau grupuri de copii din timp de patru, cinci, până la șase ani consecutivi.

Acesta este marele premiu, pe care mi l-au dat învățătorii italieni: și eu cred, că nimeni n'a fost răsplătit cu mai multă generozitate pentru oboselele lui. Ar fi poate mai utilă pentru mine și mai demonstrativă pentru alții o școală întemeiată și condusă de mine personal, una dintre atâtea „școli noi“? Eu cred că nu. De multe ori am fost ispășit să fac o școală a mea de copii; odată eram pe punctul să cedez ispășii, adus de către Giuseppe Prezzolini în legături cu o nobilă mecenată, care voia să dea și să găsească mijloace pentru acest scop. Nu-mi pare rău că am avut puțină stăruință în această voință a mea.

La început îmi șoptea un instinct obscur, apoi vocea clară a conștiinței mele îmi spunea că trebuie să consider orice școală așa, cum consideră credinciosul orice biserică de credința sa. Parcă un suflet mai religios decât ceilalți își construiește mereu o „biserică nouă“? Nu: el se roagă ori și unde găsește un altar consacrat credinței sale, fie în umila bisericuță sătească, fie în superba catedrală. Tot așa și cel ce educă, în sensul că vrea să libereze copilăria, muncește pentru idealul său oriunde găsește o școală. Lucrul important pentru cel ce studiază pedagogia și nu are norocul să fie învățător, este ca să menție legăturile cu orice fel de școală și să se împrietenească cu în-

vățătorii cari le conduc, fie în apropiere, fie în depărtare.

Aceasta e deci datoria morală și științifică a pedagogului care vrea să-și pună în practică ideea și pot să spun că am săvârșit o asemenea datorie, urmărind viața a foarte multe școli comune și devenind prietenul învățătorilor cari munciau serios. Astfel mi s'a întâmplat să descoper multe „școli noi“ în școli comune, și am putut să relev Italianilor capodopere de apostolate educative, înainte necunoscute de tot, sau aproape de tot.

Acest gust de a cerceta școlile s'a născut în mine într'un mod apreciabil din 1915, epoca primelor mele legături cu La Montecasa. După război am început o muncă pasionată, mai mult ca sistematică de inspecții de școli îndepărtate și de vizite. Am publicat deja primele rezultate care îmi păreau demne de atenție, anume studiile despre „Copiii Alicei Franchetti“, „Școala din Muzzano“, „Școala din Pila“, „Școala condusă de E. Pelloni la Lugano“, „La Rinnovata“, „Școlile pentru țărani din Agro Romano“ (în opera „Athena fanciulla“). Am publicat și diferite studii asupra unor copii din Puglia, din orașele Turi și Bari („Scugnizzaria pugliese“), asupra jurnalului unei fetițe din Siena („Sergio“), asupra unui țărănaș-poet venetian, descoperit prin metoda activă („Grespan il contadinello“), asupra „Portomaggiore“-i etc. și dacă Dumnezeu îmi dă viață, sper să iluminez aspecte noi ale minții copilărești, cari mi-au fost relevate de către învățătorii cari știu să respecte copilăria. N'aș fi totuși complet în răspunsul meu la gentila Voastră întrebare, stimată D-ră Rotten, dacă n'aș aminti faptul, că, bine sau rău, am muncit chiar și direct la organizarea școlilor și pentru a le da o oarecare direcție personală. În 1908, după cutremurul din Messina, împreună cu alții, am sfătuit pe o doamnă generoasă din Catania, Irene Pace Farsani, să întemeieze o asociație feminină de ajutor educativ, la început pentru re-

fugații cutremurului (eu însumi am fost un refugiat al dezastrului), apoi în mod stabil pentru copii și mamele poporului din Catania. Se ivi astfel „Uniunea femeilor cataneze”, căreia i-am fost sfătuitor pedagogic mai mulți ani dearându-l. Această asociație, în afară de multe alte realizări bune, are o școală de origine particulară, însă recunoscută ca egală cu cele publice de către comună, în care școală se urmărește metoda activă în mod îndestulător. S'a început cu un azil de directivă montesoriană, în 1910, condus de o elevă a mea: D-ra Anna Gandolfo, care a întrebuițat metoda montesoriană cu o anumită libertate; acestui azil i s'a adăugat puțin câte puțin clase populare, cu mare teren pentru muncă, cu caracterul principal împrumutat de ajutorul dat de elevi micilor azilului, formându-se astfel pentru capacitatea maternă și socială.

Azi, munca neobosită a doamnei Pace Farsari a creat o școală complectă, pentru copii dela 3 la 14 ani, care e una dintre cele mai bune „școli comune” în-suflețite de spiritul „școlii noi”.

Din 1920 până la sfârșitul anului 1922 am colaborat în Sicilia cu Gaetano Piacentini, organizatorul „Asociației pentru interesele Italiei sudice”. În acel timp am căutat să deosebesc școlile Asociației după felul de muncă al școlarilor (pescuit, mină,

agricultură), am potrivit școala cu regiunea, introducând dialectul pentru scopuri didactice, conceput ca punctul central de referire și compilând cărți de gust popular, asupra Siciliei; am făcut să se consacre câte-o zi pe săptămână ocupațiilor libere recreative. Erau, în total, mici încercări, în sensul reformei lui Gentile, care nu s'a ivit încă. În 1923 și până la mijlocul anului 1924 am colaborat cu ministrul G. Gentile la reforma școlii italiene, și am avut ocazie să constat bunăvoința și râvna foarte multor învățători, ceea ce am încurajat din toată puterea mea.

Ceeace pot să prețuesc azi ca un practic, nu e meritul meu: vine dela învățătorii italieni și a lor e toată recunoștința mea.

Acum, gentila mea Colegă, îmi depun tocul, pentru că, dacă n'ar trebui să scriu mult încă, n'aș găsi altceva să mă răsplătească pentru munca mea. Cărțile pe care le-am scris asupra „Reformei școlii” nu sunt decât o întâie arvună a marelui răsplăte care va dură toată viața mea.

R. Istituto superiore di Magistero.

al dv. cel mai respectuos
G. LOMBARDO-RADICE.

(Trad. de d-ra Olga Căba).

*

FRIEDRICH FROEBEL.

1782 Aprilie 21.

Zilele trecute s'au împlinit 150 de ani dela nașterea lui Froebel.

El ne aparține și nouă Românilor prin întinderea ce s'a acordat ideilor lui și prin practica școlilor românești de copii mici.

În patria lui, școala lui Froebel s'a dezvoltat enorm, semn că acolo iubirea de copii și grija de viitorul lor social este mai mare decât la noi, de pildă. La astfel de grije tocmai greutățile economice actuale ar trebui să ne silească a gândi, să consimțim a spori instituțiile froebelien,

care sunt o mângâiere pentru copii, un spor de veselie și o bază a educației fizice și sufletești reușite.

Binele acesta *la început*, nici în patria lui nu a fost înțeles de toți. S'a întâmplat ca miște mărginiți ai patriei sale să închidă școala froebeliană! Cui nu-i este azi rușine de așa ceva, în Germania? Cui nu-i va fi odată rușine că, putând, nu a sprânjit azi, -atât cât merită, școala românească froebeliană?

Profesorul Dr. Willibald Klatt găsește acum că încă nici astăzi nu s'au extras

și popularizat, din Froebel, din opera lui „Menschenerziehung”; toate ideile rodnice depuse în această operă.

Se vede că toate ideile bune au de dus luptă grea până să ajungă a cucerii lumea. Profesorul Dr. Klatt îi caută lui Froebel predecesorii, pentruca să arate că ar fi putut să fie și altfel, mai ușor de admis întrucât lumea eră pregătită. Predecesorii găsiți de Dr. Klatt sunt toți gânditorii mari: Luther, apoi Comenius — acesta „fiind întâiul care a cugetat mai complet despre trebuințele copiilor mici”.

Comenius, trăind într'o vreme grea, cași a noastră, a văzut multă mizerie îndurată de copii; mizeria lor l-a îndemnat a se gândi la fericirea lor și a cere îngrijiri pentru ei. El le-a cerut grădina și locul pentru joc, exprimând astfel de mult o idee a lui Rousseau, care ar fi strămutat toată școala, toată educația copiilor în natură, în aer liber.

Rousseau a inspirat pe Pestalozzi și Froebel.

Despre Froebel, Klatt spune că, după alte încercări, și-a găsit, în sfârșit, menirea de-a forma oameni, muncind cu devotament. A forma oameni însemnează a-i forma de mici, a le găsi de mici prilejuri ca binele sămănat în ei din naștere să se poată desvoltă fiind ajutat conform vârstei și în mijlocul unei societăți școlare de aceeași etate și de fire, de copii!

Puterea de muncă a lui Froebel i-a consolidat-o credința că are o misiune Dumnezeiască. Froebel eră un mare credincios; în toată lumea el bănuia o întrupare a dumnezeirii; cu atât mai mult în copilași nevinovați. Klatt îl compară, foarte curajos cu mesianismul vechi-creștin.

Așa se explică călătoriile lui, oarecum apostolește; deasemenea entuziasmul cu care vorbiă în adunări, în tipăriturile lui, în apeluri, în cursurile de școală model ce le făcea și în credința că în curând va avea multe eleve, mai ales eleve, care

să ducă mesianismul educativ în familiile lor, odată.

Partea aceasta a ideilor lui, tendința de a pune temeiul educației mamelor viitoare, este într'adevăr o idee mesianică; pentrucă a pune la dispoziția mamelor acest exemplu, care este școala froebeliană, însemnează a întemeia în familie: exercițiul fizic și sănătatea, cântecul și veselia, jocul și bucuriile lui, jocul și sociabilitatea copilărească, povestea și interesul pentru desvoltarea fanteziei, etc. etc. Firește această menire a școlai de copii mici pretinde ca tot ce se face în ea să devie public, să atragă lumea, spre imitație și spre ajutor.

Încă o observare a lui Klatt merită a fi reținută.

În fața froebelianismului s'a ridicat, ca o concurență, metoda Montessori. Doamna Montessori are, însă, alte scopuri. Materialul ei nu este menit jocului. „Ea voește ca copilul să fie emancipat cât mai repede din lumea sa de fantezie și vis copilăresc și dus spre lucru cu sistem. Ea este veselă că adeseori copiii ei de patru ani pot citi și scrie și calculă!” Montessori are cel puțin un defect: maturisează prea repede pe copil; pe când în Froebel, copilul rămâne el, crescând absolut firește, *copilărește*.

Comparând froebelianismul românesc cu puținul ce-ajunge până la noi din literatura străină, simțim mereu durerea că statul nostru este încă departe de-o formă școlară froebeliană bine desvoltată. Din mizerie și nepricepere nu se poate construi vreo școală dotată bogat. Să sperăm că această școală ideală ne-o rezervă un viitor mai apropiat decât îl bănuim acum. Toate greutățile acestea nu trebuie să ne împiedece, însă, ca în formele ce le avem să turnăm din tot sufletul nostru multă iubire pentru copii, mult zel pentru realizarea tuturor intențiilor lui Froebel și împlinirea treptată a lipsurilor ce le avem încă.

CONSTANȚA BOGDAN-DUICA

Dir. șc. de copii mici Nr. 6. Cluj.

DR. PETRU ȘPAN.

În luna Martie, a. c. s'au împlinit 21 ani dela moartea unui mare pedagog ardelean, pomenit foarte rar de cei cari n'ar trebui să-l uite. Dacă nu ar fi un gimnaziu de băieți — pe valea Arieșului — care îi poartă numele și în care se amintește în fiecare an elevilor cine a fost cel cu a cărui nume a fost botezată instituția în care își luminează mintea, desigur că memoria acestui pedagog ar rămâne în besna uitării. Ne-am obișnuit a sărbători străinii și a pomeni diferiți savanți universali dispăruți, însă uităm că avem datoria sfântă de a pomeni și o viață întreagă s'au nizuit să fie folositori neamului din cari au făcut parte. Un pedagog român, cunoscut poate numai în Ardeal și despre care azi nu se mai vorbește, a fost Dr. Petru Șpan.

E greu a fixa în cadrul unui articol personalitatea lui Petru Șpan. Voi încerca a scrie pe scurt din viața și opera acestui pedagog.

Dr. P. Șpan s'a născut în com. Lupșa (jud. Turda) — pe frumoasa și pitoreasca vale a râului Arieș — din săteni de frunte. Dupăce a terminat școala primară din satul natal, a trecut la școala de stat (maghiară) din Trăscău (azi com. Rimetea — jud. Alba).

Aci a stat un an, an considerat de Șpan ca timp de tortură și umilintă sufletească, față de timpul frumos petrecut la școala umilă și săracă din Lupșa.

Dela Trăscău a trecut la liceul din Blaj, apoi la seminarul „Andreian“ din Sibiu, unde a avut fericirea să asculte lecțiile celui dintâiu pedagog român, I. Popescu. Fiind un elev eminent, i s'a acordat o bursă în anul 1884, pentru desăvârșirea studiilor în străinătate. Șpan s'a înscris

la universitatea din Viena, unde a audiat cursurile lui Vogt. De aici a plecat la Iena unde ajunsese profesor D. W. Rein, care deschisese un seminar pedagogic și unde Șpan și-a luat doctoratul în științele filosofice în anul 1887. Dela Jena s'a întors în Ardeal cu gândul de a se pune în slujba neamului său, cu toată puterea de muncă și cu tot devotamentul. El a fost mai întâiu profesor la școala civilă (gimnaziu) de fete a „Asociațiunii“, apoi a trecut profesor la seminarul „Andreian“ din Sibiu. Ca profesor a funcționat 19 ani.

Șpan a făcut din catedra sa un apostolat. Sustinea principiile pedagogice ale lui Herbart, pentru care a avut o atracție deosebită din tinerețe, mai ales că a avut ca profesori, elevi de ai acestuia. Șpan doria o școală națională — românească — din ai cărei elevi să iasă „oameni de cinste, de omenie, oameni cu caracter moral-religios“.

Deaceea el a pornit o luptă aprigă pentru răspândirea ideilor sale prin presă, prin scrieri și conferențe. A susținut din toate puterile sale două chestiuni:

1. Înlăturarea povestilor străine din cărțile de școală și

2. Alegerea povestirii naționale pentru învățământ.

În școală făcea lecții ușoare și atractive, respectând mult individualitatea elevilor. În felul acesta se apropia de principiile școlii actuale — școala activă — fiind și un dușman neîmpăcat al plagiaturilor care nu se potriveau nici cu școala, nici cu sufletul poporului român. El cerea creațiuni proprii, lucru rar pe atunci în domeniul pedagogiei. Sustinea că numai cu ajutorul unui corp de învățători pregătiți, harnici și conștienți, poporul român va ajunge stăpân pe

comorile sale sufletești. Șpan avea convingerea că neamul românesc, asuprit de veacuri, va termina odată cu suferințele și-și va îndeplini idealul. Afară de ideile propagate verbal, el a scos revista „Vatra școlară”. A scris o mulțime de cărți din domeniul pedagogiei dintre care amintesc: *Studii pedagogice*, *Treptele formale ale învățământului*, *Ideii pregătitoare în pedagogie*, *Rolul poveștilor în educațiune*, *Lecții de psihologie*, *Lecții de didactică*, *Lecții de pedagogie*.

Cărțile acestea sunt de o valoare de netăgăduit. Păcat că nu se citesc și nu se găsește ușor. Le recomand colegilor întrucât în ele vor găsi multe învățăminte folositoare. Pentru a cunoaște mai bine pe acest pedagog, cititorii pot consulta revista „Vatra școlară” din Martie 1911, închinată lui Șpan cu ocazia morții; conferența „Dr. Petru

Șpan” de dl. N. Regman (Tipografia românească — București) precum și articolul d-lui Lucian Bologa din revista „Ardealul tânăr”, Anul I, Nr. 4. Cluj.

Pentru a-i eterniza memoria, asociația învățătorilor, subsecția Baia de Arieș — sub conducerea celui ce semnează aceste rânduri — a luat inițiativa încă din anul 1930, de a ridica un bust acestui pedagog, ca un prinos de recunoștință din partea noastră.

Inițiativa aceasta a fost luată într'un timp când criza se accentuă zilnic și când orice perspectivă de realizare pare imposibilă. Totuș prin stăruință, se fac multe și avem credința că ce ne-am propus, vom realiza.

GABRIEL V. BRUMĂ,
în v.

Baia de Arieș — Turda.

GÂNDURI PENTRU ZIUA DE 10 MAIU.

Ați simțit cu toții măreția unui pisc înalt de munte. El cel dintâiu apare în razele strălucitoare ale răsăritului, el stăruie cel din urmă în lumina palidă a amurgului. Călătorul, ajuns acolo, își plimbă privirea spre orizonturi largi, măsoară din ochi cu mândrie prăpăstiile peste care a trecut, privește cu păreri de rău la căile rătăcite pe care și-a cheltuit zadarnic străduințele și urmărește cu bucurie pe cele care l-au dus la țintă și care, oricât de încurcate și de grele ar fi fost, toate se adună către culmea muntelui, culmea idealului realizat. Încântat de ținta la care a ajuns, el soarbe din plin aerul curat al înălțimilor, își simte puterile din nou înprospătate și în ochii lui cu scîlpiri aprinse, îi citim avântul spre noi culmi, spre noi idealuri...

Istoria unui popor înfățișează o nesfârșită urmărire de asemenea culmi, ieșite în lumină din negurile trecutului, prin sbu-

ciurările grele ale sufletului neamului. Ele înfățișează realizările treptate ale idealurilor de viață, urmărite de poporul nostru în curs de veacuri. Sub raportul acesta, sărbătoarea de 10 Mai este cu deosebire simbolică, ea întruchipând cele mai însemnate realizări ale istoriei noastre contemporane, începând cu întemeierea dinastiei, continuând cu proclamarea independenței și încoronarea celui dintâiu rege și culminând în realizarea unității noastre naționale.

Nu voi face aci istoricul faptelor sărbătorite, îndeobște cunoscute. Să poposim însă și noi pe culme, ca și călătorul de care vorbiam, să aruncăm o privire fugară asupra căilor pe cari le-am bătut, să ne gândim o clipă la puterile prin cari ne-am ridicat, să ne purificăm sufletele pe această culme a idealurilor realizate și să le într-aripăm cu noi avânturi, spre idealuri noi.

După o concepție modernă a istoriei,

faptele omenеști se înlăntuiesc în curgearea vremurilor ca niște unde urcătoare și coboritoare, produsa de energia sufletească a oamenilor (V. Pârvan: Idei și forme istorice). Întrebarea ce se impune deci în legătură cu cercetarea trecutului și valorificarea lui pentru prezent este: Ce suflet stă la temelie dezvoltării noastre istorice, cari sunt însușirile acestui suflet manifestate constant în faptele trecutului? Cum nimic nu se creiază din nimic, ci totul e devenire din ceea ce a fost, răspunsul acestei întrebări are cea mai mare însemnătate pentru perspectiva viitorului nostru.

Și iată, că nesfârșite legiuni de luptători pentru neam și țară — mantii de purpură vovodală, sfâșiate, alături de cămăși țărănești în acelaș aprig vârtej de moarte al bățăbiiilor — apar neîntrerupt în viziunea trecutului nostru și ne amintesc la fiecare pas, că eroismul și spiritul de sacrificiu e unul din caracterele fundamentale ale sufletului național. Scrie cronicarul Grigore Ureche despre lupta dela Valea-Albă: „... și-au dat războiu, Iulie 26, și multă vreme trăind războiul neales, de ambe părțile osteniți, și Turcii tot adăogându-se cu oaste proaspătă, iar Moldovenii, oboșiți și nevindușle ajutorii nici de o parte, au picat, nu fiește cum, ci până la moarte se apăra; nici biruiți dintru arme, ci stropșiți de mulțimea turcească, au rămas izbânda la Turci. Și atâția de ai moștri au pierit, cât au înălbit de trupurile celor pieriți poiana, unde au fost războiul. Și mulți din boierii cei mari au picat, și vitejii cei buni au pierit cu totul atunci, și fu scârbă mare în toată țara, și tuturor domnilor și craiilor de primprejur, dacă auziră că au căzut Moldovenii supt mâna păgânilor“.

Dar jertfele războiului pentru unitatea națională? Fiecare din noi are un părinte, un fiu, un frate — pe unul din cei mai apropiați și dragi ai moștri, cari să mărturisească, prin jertfa lor supremă, puterea de eroism și sacrificiu a acestui neam. Siguranța de azi și de mâine a țării noastre stă încă pe vârful baionete-

lor. Ce garanție mai mare am putea avea pentru viitorul nostru amenințat de fur-tuni, decât conștiința că fiecare din noi, potrivit unei tradiții atât de glorioase, vom aduce cu dragă inimă pe altarul țării, jertfa cea mare, jertfa vieții!...

Strămoșii noștri — ca și noi — au socotit acest pământ vrednic de oricâte jertfe, pentru frumusețea și bogăția lui. În hotarele acestei țări a strălucit odinioară prin bogăție și frumusețe o „Dacia felix“. Mitropolitul Dosoftei se exprimă astfel: *Descălecat-au țara Domnul Dragoș-Vodă. Fericită, buciacă, cu tot felul de roadd.*

Miron Costin își compară țara cu Egiptul: „N'o întreci nici tu, Eghipete, cu toată a ta fală“, iar Dimitrie Cantemir nu pune întru nimic mai pe jos Ceahlău Moldovei de Olimpul Zeilor grecești.

Mai apropiat de epoca noastră, Bălcescu descrie țara Ardealului astfel: „Pe culmea Carpaților se întinde o țară mândră și binecuvântată între toate țările lăsatе de Dumnezeu pe pământ. Ea seamănă a fi un măreț palat... Un brâu de munți ocolește toată această țară, precum zidul o cetate“.

Dar mult mai delicat, decât la acești scriitori, găsim sentimentul poetului popular, care începe ballada „Miorita“ așa de frumos:

*„Pe-un păciор de plaiu
Pe-o gură de rađu ...*

Trebuie să încheiem această ordine de idei în deplină înțelegere cu maestrul Vla-huță, care la rândul-i a descris și el atât de fermecător frumusețile țării:

„Intr'o țară așa de frumoasă, cu un trecut atât de glorios, în mijlocul unui popor atât de deștept, — cum să nu fie o adevărată religie iubirea de patrie și cum să nu-ți ridici fruntea, ca falnicii strămoși de odinioară, mândru că poți spune: sunt Român!“ (Rom. pitorească).

Și totuș mândria aceasta îndreptățită, n'a fost niciodată trufașă. Un profund sentiment religios a păstrat din cele mai îndepărtate timpuri echilibrul vieții sufletești a acestui neam. Niciodată nu trebuia să uităm, că suntem cel mai vechiu

popor creștin din răsăritul Europei, că am apărut veacuri de-a rândul cultura creștină a apusului de invaziile păgâne ale răsăritului, că am trăit totdeauna adânc în ideea religioasă.

Nu voiu aminti de citoriiile lui Ștefan cel Mare, atlet al creștinătății, nici de ale lui Petru Rareș, Vasile Lupu, Mircea cel Bătrân, Neagoe Bas., Matei Bas., C. Brâncoveanu și atâția alții, vovezoi sau boieri, cari au intrupat gânduri pioase în ziduri de mănăstiri sau biserici. Nici nu voiu pomeni de lumina culturii pornite din altarul, din tinda sau tiparnițele vreunui sfânt locaș. Voiu da numai două exemple, din care să se vadă, cât de mult la noi credința a fost putere și viață — nu formă goală. În inscripția bisericii dela Războieni, citim așa: „... Și eu Ștefan Voevod și cu fiul meu Alexandru, ieșit-am înaintea lor (a Turcilor și Munteniilor), unde am făcut mare războiu cu dâșii, în luna lui Iulie 26, și cu voia lui Dumnezeu au fost biruiți creștinii de către păgâni și au căzut acolo mulțime mare dintre ostașii Moldovei“. Petru Rareș în drum spre Constantinopol, unde spera să recâștige tronul, scria: „Până acum cu voia lui Dumnezeu ne-a mers bine, ce va da Domnul de aci încolo“. Iar ajuns acolo scrie: „... cu voia lui Dumnezeu și a Impăratului, lucrul se va schimba. Sperăm cu ajutorul lui Dumnezeu să fim iarăș ce am fost și mai mult decât atâta“. Sunt cuvintele de credință și de nădejde, pe care le-a reamintit neamului său bătut de vremi cumplite marile istoric N. Iorga în Parlamentul băjeniei dela Iași.

Răbdarea și resemnarea față cu loviturile de neînălțurat ale sorții, credința și nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu, speranța de mai bine și avântul spre idealuri înalte, ne-au întărit, ne-au mângâiat și ne-au înălțat sufletul totdeauna. Inșăși ideea unității naționale, pe care au frământat-o în cursul vremurilor Româniile de pretutindeni, pentru care au luptat și au căzut atâția, ne dovedește limpede cât de mult noi putem trăi pentru un gând

înalt.

Și aceasta nu numai în ceea ce privește aspirațiile politice. Literatura universală se poate mândri cu o creație populară ca „Miorița noastră“. Portul nostru mândru, jocurile pline de grație și vioiciune, țesăturile înflorite ca pajștile primăverii, proverbele grele de înțelepciune sunt tot atâtea dovezi de străduința neîntreruptă a sufletului popular pe calea binelui, adevărului și frumosului, spre desăvârșirea vieții; ceea ce înseamnă vădite aptitudini și aspirații pentru cultură ale acestui suflet „Multe și neprețuite frumuseți ar descoperi acel care ar putea străbate în sufletul acestui popor ales și atât de bine înzestrat din fire, în adâncimile tainuite ale inimii lui bune și răbdătoare, unde s'au păstrat cu atâta sfințenie credințele, datinele, graiul și virtuțile neamului nostru și de unde a izvorit cel mai cald și mai duios cântec din câte vreedată s'au spus pe lume — dulcea și fermecătoarea doină, în a cărei largă mlădiere pare că freacă toți codrii și plâng toate izvoarele țării“. (Vlahuță).

Nu este locul să arăt aici, cum în împrejurări favorabile au fost valorificate însușirile rasei în chip superior, selecționându-se personalități mari în toate ramurile culturii, ca d. ex. spătarul Milescu, Dim. Catemir, Hașdeu, Eminescu, Iorga, Coșbuc, George Enescu și atâția alții. Esențialul lucru este să fim pătrunși cu toții de învățătura istoriei, care ne spune că popoarele trăiesc prin virtuțile lor, să fim conștienți și mândri de valoarea noastră ca neam — cu nimic inferioară altora — și să păstrăm cultul țării și neamului nostru întotdeauna nepătat.

Înțeleptul Miron Costin ne servește un admirabil exemplu de conștiința mândriei lui de neam, când răspunzând lui Simion Dascălul, privitor la legenda originii tâlhărești a Românilor, scrie: „Eu, iubite cetătoniule, nicăiri n'am aflat nice la un istoric, nice latin, nice leah, nice ungar, și viața mea Dumnezeu știe cu ce dragoste pururea la istorii, iată și pă-

nă la această vârstă, acum și slăbită. De aceste bane să dea samă ei și de aciastă ocară. Nici este șagă a scrie ocară vecinică unui neam, că scrisoarea este un lucru vecinic. Când ocărăsc într'o zi pe cineva, este greu a răbda, dară în veci. Eu voi da samă de ale mele câte scriu !"

Iată numai câteva din rădăcinile suflețești, din cari au răsărit în lumina istoriei faptele mari ale neamului. Iată câteva din căile vîrtuții, pe cari strămoșii le-au umblat și cari stau deschise și generației de azi și tuturor generațiilor ce vin. Cu prilejul sărbătoarei de 10 Mai nu putem dori altceva decât ca noi toți, și îndeosebi vîlăstarele tinere, să avem conștiința deplină a puterilor noastre su-

fletești și să năzuim la potențarea și valorificarea cât mai înaltă a acestor puteri.

Generația noastră a avut marea fericoire, că prin ea s'a rostit destinul în clipa cea mare, în clipa hotărîtoare. Crude jertfe au fost împlinite și paharul suferințelor încă n'a trecut dela noi. Dar ce înseamnă viața unui om sau unei generații pe lângă viața unei națiuni ?! Peste jertfa sutelor de mii de mucenici ai războiului, peste suferința văduvelor și orfanilor, peste grija și necazurile fiecăruia dintre noi — rămâne moștenire urmașilor noștri patria tuturor Românilor, unită, tare și veșnică...

GHEORGHE POPA.

Profesor — Cluj.

ȘCOLI ȘI JALBE MINORITARE.

Din momentul, în care a luat ființă acel străjer al tratatelor de pace, care se chiamă Liga Națiunilor, n'a fost popor mai bîrfit la această instanță internațională, decât noi, Românii. Reclamanții noștri au fost în toate cazurile concetățenii minoritari, în special Ungurii din Ardeal, pe care destinul istoric i-a adus sub acelaș cer cu noi și pe acelaș pămînt al strămoșilor noștri, din Dacia lui Traian. Obiectivul acestor jalbe a fost mai cu seamă *regimul politicii noastre școlare*. N'a fost lege votată de Parlament, n'a fost ordonanță adusă de guvern în chestiuni școlare, care să nu fi fost prezentată în fața aeropagului european ca un atac îndreptat împotriva școlilor minoritare, împotriva limbii și culturii maghiare. Ca și cum întangibila lor libertate și infalibilitate ar fi grav amenințate din partea noastră. De când s'a semnat tratatul dela Trianon, asupritorii de ieri înțeleg să nu scape nici o ocazie ca să pozeze în postura de „asupriți”. Din nenorocire pentru autorii lor, toate aceste reclamații s'au dovedit, la urmă, de cea mai șubredă esență. Mai mult decât atât:

s'au dovedit simple *acte de propagandă defăimătoare*. Cu toată lipsa de ecou și cu toate eșecurile înregistrate, aceste plămsete artificiale n'au amuțit nici astăzi. Am avut ocazia să răsfoiesc unul din aceste memorii, care zac uitate prin sertarele biroului internațional din Geneva. Pentru ca învățătorii noștri din Transilvania să fie la curent, cel puțin în linii generale, cu jalbele lor din domeniul învățămîntului și să-și poată forma o judecată cât de sumară de complectă lor netemeinicie și rea credință, vom reproduce câteva spicături dintr'o reclamație mai recentă, privind în special *școlile primare și grădinile de copii dela noi*.

Iată „nedreptățile” de care se plîng căpățeniile bisericesti și școlare ale concetățenilor noștri minoritari din Ardeal:

I. ȘCOLI PRIMARE DE STAT „RĂPITE” CONFESIUNILOR MINORITARE.

Statul românesc — spun reclamanții — a moștenit dela statul ungar un mare număr de școli primare, care de fapt nu

erau proprietatea statului ungar, ci aparțineau confesiunilor (rom. cat., reformată, sau unitariană). Confesiunile, la rândul lor, cedaseră localurile în chestiune la dispoziția statului ungar cu condiția, expresă în contract, că numai până atunci poate să beneficieze de ele până când instrucția se va face în limba maghiară.

Guvernul românesc, preluând sau moștenind aceste școli, avea datoria, — spun reclamanții, — sau să le redea proprietarilor lor de drept (adică confesiunilor minoritare) sau să respecte contractul, menținându-le ca școli de stat *cu limba de predare ungurească!* (*Iată o pretenție absurdă și lipsită de orice bază juridică serioasă!*)

Tot astfel, — continuă memoriul, — statul românesc „a confiscat“ o mulțime de școli primare comunale, care fuseseră clădite cu cheltueala și pentru uzul sateilor ungurești din Transilvania. (*Observați și aici cum adevărul este tocmai dimpotrivă. Statul românesc — cum se știe — n'a confiscat nici-o școală comună. Chiar și școlile așa numite „de stat“, legea învățământului le lasă în sarcina comunelor și administrarea lor o pune la dispoziția comitetelor școlare locale. În România, de fapt, școala primară nu este a statului — cum era în Ungaria, — ci a satului.*)

II. ZONA CULTURALĂ — ZONĂ DE ROMÂNIZARE FORȚATĂ.

Așa numita „zonă culturală“ în teritoriile alipite și eteroglate s'a creat, — după părerea reclamanților, — ca o expresie concretă a tendințelor politicii noastre școlare, tendințe, care nu fac decât să pună piedici funcționării școalelor minoritare și să jicnească drepturile acestora, supunându-le unui tratament de inegalitate și de oprimare. În punctul acesta e bine să se știe, că episcopii hisericilor minoritare din Transilvania au depus o reclamație, din anul 1925, care a fost cercetată de către Comitetul Celor Trei depe lângă Societatea Națiunilor. Acest Comitet, în procesul verbal redactat la 18

Mai 1926, a formulat avizul, că egalitatea de tratament, stipulată la art. 9 din tratatul minorităților, se aplică în toată regula școalelor particulare ale minorităților. În cât privește scopul, cu care s'a creat zona culturală, legea este clară. Evident, că nici nu ne-a trecut prin minte să facem din această zonă o fabrică de românizare, pentrucă noi n'avem nevoie să fabricăm români artificiali. Suntem destui și ne sporim mereu. Ea era însă necesară, cel puțin pe un timp limitat (10 ani), pentru ca să încurajăm elementele bune din vechea țară, să vină să ocupe posturi și să completeze golurile didactice din ținuturile alipite, cu populație amestecată, unde elementul românesc în trecut a fost complet neglijat sub raportul cultural, sau a fost binecuvântat cu școli *de altă limbă*, tocmai din partea acelor, cari astăzi se jeluiesc de „asuprirea“ noastră. Se plâng apoi, că elevii școalelor minoritare sunt obligați a vorbi românește chiar în timpul recreațiilor. (*Un lucru despre care eu n'am auzit în cursul activității mele de 13 ani ca organ de control*). Se plâng, în fine, că chiar și serbările școlare, organizate de corpul didactic minoritar, sunt supuse unei aprobări prealabile a revizoratului școlar cu scop de a se împiedeca orice colorit național în programa lor.

(*Toate aceste naivități sunt înfățișate ca acte de românizare forțată, ca încercări de asimilare și desnaționalizare prin școală. Dar nu aduc nici o dovadă și nu pot arăta un singur copil desnaționalizat de noi.*)

III. BILINGVISMUL ÎN ȘCOLILE MINORITARE.

Un alt mijloc de „asuprire“, menit să pună piedeci progresului intelectual al minorităților, este, că învățământul în școlile minoritare este obligator a se face în *două limbi*. În afară de limba română, un anumit număr de materii, (obiectele naționale), trebuie predate în românește, pe lângă celelalte materii care se predau în limba maternă a copiilor. Dispoziția

aceasta, — spun reclamanții, — este obligatoare chiar în comune curat ungurești, în care copiii n'aud vorbind românește, decât doar pe jandarm și pe perceptor. Măsura aceasta are de scop, — zic ei — ca să împiedece a se preda în școlile primare minoritare istoria poporului maghiar, lipsindu-le astfel de posibilitatea de a se consacra culturii naționale și de a fi focare de lumină și înaintare pentru populația minoritară. (*Cum vedeți, reclamanții noștri sunt extrem de modești. Ei cer nici mai mult nici mai puțin, decât ca în școlile particulare din România să se excludă limba românească și să se predea, în dragă voie, istoria Ungariei și a poporului unguresc. Orice comentare e de prisos!*).

IV. ASUPRIREA LIMBII MATERNE ÎN ȘCOLILE DE COPII MICI.

La punctul acesta suntem acuzați, că am suprimat înainte de înființarea zonei culturale, toate școlile primare și grădiniile de copii ungurești din orașele de frontieră: Oradea-Mare, Salonta, Satu-Mare, Sighetul, Aradul și Timișoara. În acelaș timp am obligat comune pur ungurești din județele săcuiești să înființeze grădini de copii, în care au fost numite conducătoare „din alte regiuni“ (*vrea să spuie din vechiul Regat*), cari nu știau nici o vorbă ungurească. (*O adevărată crimă!*). Au fost comune din Săcuime, care au trebuit să angajeze pe cheltueală proprie interpreti, pentru ca învățătoarele statului să se poată înțelege cu copiii de școală. Printr'o măsură arbitrară și tendențioasă — spun mai departe — Ministerul a declarat înființarea în massă a grădiniilor de copii de stat în părțile săcuiești, care de altfel au dreptul la o autonomie școlară. Într'un singur județ (*în Ciuc*) s'au deschis într'un an 43 de grădini de copii, în care copiii nu înțeleg nici un cuvânt din ce le spune instituțioarea. Cu alte cuvinte vor să pună, că lupta împotriva limbii materne a copiilor, adică tendința de a-i desnaționaliza,

începe deja din școala de copii mici, chiar în comunele, unde elementul unguresc formează 90—100 de procente din populație. Câtă vreme regiunile românești sunt departe de a fi obiectul unei astfel de sollicitudini din partea statului, mai multe mii de părinți săcui, ci-că au fost condamnați să plătească amendă, pentru că au refuzat să-și trimită copiii la școlile statului. (*Cum vedeți și aici reclamanții se fac a nu înțelege, că dacă în Săcuime s'au creat școli de stat, ele erau necesare tocmai pentru a se readuce la matca originală elementul românesc de acolo, care fusese desnaționalizat sub regimul trecut*).

V. ȘCOLI DE STAT CLĂDITE ȘI ÎNTREȚINUTE DIN PARTEA POPULAȚIEI MINORITARE.

Clădirea și întreținerea școlilor de stat este în sarcina comunelor. Sarcinile impuse astfel comunelor minoritare nu fac decât să le micșoreze resursele materiale, pe care credincioșii confesiunilor ungurești le-ar pune la dispoziția propriilor lor școli particulare. În chipul acesta însă sunt obligați a suporta două sarcini școlare. În multe locuri comunele ungurești, chiar dacă aveau școală confesională, au fost obligate să clădească școală nouă sau să-și transforme școala existentă potrivit dispozițiilor legii. Cu deosebire în județele săcuiești, a căror autonomie școlară a fost călcată în picioare deja din anul 1925. (*Aceste măsuri, firește, sunt interpretate iarăș ca mijloace puse în serviciul asimilării elementului minoritar, căruia i se închid porțile învățământului în limba maternă*).

VI. MANUALE DE CUPRINS IICNITOR ÎN ȘCOLILE DE STAT.

La capitolul acesta se debitează la adresa noastră nu o acuză, ci o simplă născocire. Se spune anume că în școlile noastre de stat se întrebuintează un mare număr de manuale didactice, aprobate de

Minister, în care se ofensează în cel mai revoltător chip rasa ungurească și trecutul ei. Unul din aceste manuale, — spun reclamantii — poreclește pe Unguri, numindu-i „mâncători de mortăciuni“.

Manualele de felul acesta și spiritul ce se desprinde din ele, tind desigur să înjosească rasa și cultura minoritară în-suflând elevilor ură și dispreț la adresa națiunii maghiare.

Repet: afirmația aceasta este o copilărie. Nu cred să existe un astfel de manual. De aceea nici nu încerc să combat o astfel de acuză ridicolă. Sub regimul maghiar, auziam și eu cum unul sau altul dintre profesorii maghiari, într'un exces de șovinism, batjocoriau în fața copiilor lor pe Avram Iancu, numindu-l „bandit“ (haramia vezér). Dar exhibițiile individuale nu constituie argumente serioase într'un memoriu de caracter politic.

* * *

Iată la ce se reduc acuzele ce mi se aruncă în domeniul învățământului primar. Nu le-am reprodus cu titlu de document, ci mai mult cu titlu de curiozitate. Nici n'am intenția să combat aceste învinuiri care nu fac decât să intervertească realitatea și să nege însăși evidența. Răspunsurile date din partea oficialității noastre și anchetele comisiilor neutrale, care s'au deplasat în țară, le-au spulberat pe toate cu ușurința cu care-și răstoarnă copilul căscioara de nisip, în care s'a jucat. În adevăr, sunt atât de șubrede aceste acuzații, încât oricare revizor școlar pentru județul său este în stare să le pună la punct. De oarece con-

tra argumentele se găsesc în însăși starea de fapt a școlilor particulare, în însăși lărga toleranță cu care sunt tratate aceste școli din partea noastră și datorită căreia, dela 1919 până astăzi, numărul lor a crescut. Dar răspunsul cel mai elocvent îl dau sutele de școli primare, susținute de stat, cu secție maghiară și cu limbă de predare maghiară (*un fenomen necunoscut și înimaginabil sub regimul maghiar de ieri și de astăzi*), datorită cărora nevoile culturale ale populației minoritare sunt și astăzi mai bine satisfăcute decât cele ale populației românești, în sânul căreia procentul de analfabeți este mai urcat. De aceea jalbele lor au rămas și vor rămâne fără răsunet, pentru că sunt fără teme și lipsite de bună credință. Minoritarii noștri au însă o psihologie specială. Pentru ei e suficient să nu mai fie asupritori, ca să se simtă asupriți. De aci pornesc lacrimile. Nedreptățile lor de ieri noi le-am biruit cu răbdare, pentru că noi n'aveam instanță la care să ne plângem. Și dacă ne plângeam împăratului din Viena, ne aștepta temnița cu ușile deschise. Acuzațiile „asupriților“ de astăzi le vom birui cu aceeași răbdare, cu aceeași liniște și omenie românească, și cu convingerea, că nu va trece multă vreme până când și concetățenii noștri de alt neam vor trebui să mărturisească omeneste că nu există țară, în care limba, școala, cultura și presa minoritară să se bucure de mai mare libertate și cinste ca la noi, în Țara Românească.

GH. TULBURE.

LECTIE DE CITIRE CL. III.

Cum a împărțit țăranul găscă.

INTRODUCERE. Copii, după ce cunoștem cari din oamenii depe străzile orașului nostru sunt dela țară? (după portul lor). Cei cari vin mai rar în oraș, ce fac ca să găsească strada pe care au treabă? (întrebă sergentul). Dar când nu e vreun sergent aproape, pe cine întrebă? (pe oamenii cari-i întâlnesc). Care dintre voi a auzit cum zic țărani orășenilor, atunci când vorbesc cu ei? (domnule). Când văd că orășeanul e mai bine îmbrăcat, atunci folosesc altă vorbă. Care o știe? (boierule). Vorba *boier* de cine vă aduce aminte? (de boierii de demult). Ce știți voi despre boierii aceștia? (ajutau Domnitorului la treburile țării). Boierii trebuia să stea în București sau în Iași, prin urmare departe de țărani — cum de-a rămas până astăzi vorba aceasta de *boier* în gura țăranilor? Vă spun eu: boierii cei de mult aveau moșii mari. Știu toți copiii la ce zicem *moșie*? Pe moșiile boierilor erau așezate mai multe sate. Țăranii din satele acestea trebuiau să lucreze pe moșia boierească și veniau des la boier; câte unii, săraci, mai ales când știau că boierul e milos, se duceau și-l rugau să-i ajute. Când omul are de gând să ceară ceva, știți ce face? (nu se duce cu mâna goală).

Un țăran sărac având de gând să ceară boierului grâu împrumut, a fript o găscă și i-a dus-o. Boierul avea soție și patru copii și l-a rugat să facă el împărțeala.

ANUNȚARE. Dacă vreți să știți și voi cum a împărțit țăranul găscă, vă citesc eu. Dar mai înainte vreau să-mi mai spuneți ceva! Când pleacă fetele din casa părintească? (când se mărită). Atunci se zice despre ele că sboară din casa părintească. Sboară și ele întocmai ca puii când le cresc aripile. Dar în ce privește pe băieți, ce-ar dori

fiecare părinte? (să ajungă, dacă nu mai bine, cel puțin la fel cu el, să-i calce pe urme — așa se zice). Voi știți care dintre domnitorii noștri a călcat pe urmele tatălui său? (P. Rares).

TRATARE. Acum, copii, ascultați cum citesc eu. Copiii ascultă fără să privească în cărți. După terminarea lecturii, sunt întrebați dacă este ceva ce n'au înțeles.

Citesc copiii (întăiu cei mai buni). Lectura nu se întrerupe decât la sfârșitul primei unități metodice, care se rezumă astfel: *Un țăran sărac a dus unui boier o găscă friptă. Boierul l-a rugat s'o împartă. Țăranul a împărțit găscă cu foarte mare pricepere.*

Se citește restul bucății (a doua unitate metodică), fără întrerupere și se face următorul rezumat: *Un țăran bogat a dus boierului cinci găște. Fiindcă el n'a știut să le împartă, a făcut împărțirea tot țăranul sărac. Boierul l-a răsplătit pe acesta cu bani.*

Se citește bucata dela început până la sfârșit, stăruindu-se să se citească cât mai natural.

INCHEIERE. Copii, întâmplarea aceasta a fost scrisă de unul din cei mai de seamă oameni ai Rușilor. E mort acum. Se numia *Tolstoi*. Vă spun numele lui, fiindcă *Tolstoi* a fost un mare prieten al copiilor. El a făcut și o școală pentru copiii țăranilor depe moșia lui și purtă multă grijă ca în școala aceasta copiii să fie fericiți. El a scris și povestiri pentru copii. Aveți și voi în bibliotecă unele povestiri de *Tolstoi*. Care le-a citit?

Ce-a dovedit *Tolstoi* cu faptele lui? (că iubiă pe copii). Și pe cine încă? (pe țărani).

Dar cu întâmplarea pe care am citit-o, ce-a vrut să arate *Tolstoi*? (că sunt și printre țărani oameni foarte deștepți). Cine oare îi socotiau proști?

(boierii). Și la noi, mulți orășeni cred că oamenii dela țară sunt proști. În Rusia însă și mai mult, copiii, țăranii sunt socotiți buni doar pentru munca câmpului.

Care dintre cei doi țărani eră deștept? (cel sărac). De unde se vede că eră de deștept țăranul sărac? (a împărțit așa ca toți să fie mulțumiți). Și partea lui cum a fost? (cea mai bună). Ce proverb a adevărit el cu felul cum a făcut împărțirea? (Cine împarte, parte 'și face).

Țăranul bogat cum eră? De unde știm că cel bogat eră prost tare? (credea că pentru o găscă a dat boierul țăranului sărac și grâu și bani). Cum eră încă țăranul bogat? (lacom). De unde se vede lăcomia lui? (a fript cinci găște, socotind că va căpăta de cinci ori mai mult). Și ce s'a întâmplat? (n'a căpătat nimic). Dar de ce boierul a chemat pe cel sărac să împartă găștele? (ca să arate celui bogat de ce a dat celui sărac și bani și grâu). De ce oare tocmai pe țăranul bogat l-a înfățișat ca prost? (Fiindcă mulți cred că dacă-s bogați, sunt și

deștepti).

Copii, nu banii fac pe oameni deștepti — ba dimpotrivă, mulți cari au bani, rămân proști, fiindcă nu se ostenească să-și lumineze mintea. Deșteptăciunea e mai de preț decât bogăția. Bogăția azi o ai și mâine nu. Ce te faci atunci sărac și prost? Omul deștept, copiii, scoate bani și din piatra seacă — așa zice proverbul. Cum înțelegeți voi aceasta? Deaceea boierul a pus la probă pe țăranul sărac, ca să vadă dacă are pe cine să împrumute.

Vouă, copii, ce gânduri bune v'a adus în minte lecția de azi?

Să mai citim odată, dar să încercăm să citim așa ca și cum ar vorbi boierul cu țăranii (*dialog*).

V'a plăcut, copii, povestirea aceasta? Dacă închideți ochii, spuneți ce vedeți mai bine în mintea voastră din această întâmplare?

Ce vedeți mai bine, aceea să desemnați în caietele voastre!

Acasă să citiți întâmplarea aceasta și părinților voștri.

ANA C. IENCICA.

Profesoară, șc. normală, Cluj.

SOCIETĂȚILE TINERIMII

Articolul *Societățile Tinerimii*, din Nr. 7 al acestei reviste, mi-a dat îndemnul ca să fac cunoscut cele ce urmează:

Funcționez din 1918 ca învățător în Proștea Mare (jud. Târnava Mică). Tânăr, doritor de muncă, mi-am aflat locul în terenul înțelenit al acestei comune. Plata? ca pe atunci, dela confesiune. Munca ce mă aștepta nu m'a descurajat. Comuna, la începutul carierei mele avea 400 familii, din care 350 familii de Sași, iar restul Români. Sașii aveau stare materială bună, iar Români afară de 6—7 fa-

milio erau cu toții zileri. Starea culturală a Sașilor era bună; în fiecare an se aranjau 4—5 producții teatrale. Români nu aveau idee de teatru sătesc. Deci la muncă, băiete!

Puțina tinerime română, care consta din 6 băieți și 7 fete am adunat-o într'o zi la școală și i-am ținut o conferință despre folosul învățăturii și al teatrului. Toți doritorii de a ști carte mai multă și curioși de teatru, ne hotărîm la îndepărtarea întunecului. După 2 ani de muncă activând prin școala de adulți, ne-am hotărît și noi să jucăm o piesă de teatru. La împăr-

țirea rolurilor m'am lovit însă de o mare dificultate, căci părinții au venit pe capul meu, spunându-mi: „Bine domnule învățător, dta vrei să-mi faci copilul de răs? (Aceste vorbe ca aluzie la rolul de jidan sau țigan pe care trebuia să-l joace). Eu nu-l las să râdă lumea de el!“

Cu glas domol, mă apuc să îndepărtez ideile acestea din mințile lor, aducându-le ca exemplu oameni cu carte și țărani din Mediaș — oraș în apropiere — pe cari înșiși îi cunoșteau și cari nu s'au rușinat să joace teatru. Cu mare greutate am ajuns să împart rolurile, dând fiecăruia — pe cel mai potrivit.

Incet-încet, după probe de 6 săptămâni, eram apti de a juca; ajunserăm pe scenă și, prima producție a reușit foarte bine.

Bucuria mea a fost mare, dar cu mult mai mare a tinerilor și în special a părinților, cari și-au văzut copiii laudați de participanții sași din localitate și de participanții străini, cari mai văzuseră teatru.

Atâta le-a trebuit! Dimineța, la despărțire, fiecare eră cu întrebarea: când jucăm iarăș?

Văzând că terenul a început a se desteleni, prinzând și eu curaj mai mare, am crezut să grăbesc cu întreaga lui destelenire și le-am răspuns: Cât mai curând vom juca iarăș, înainte însă trebuie să formăm o societate.

În anul 1912 am pus bazele societății *Tinerimea Română*, însă în 1914, izbucnind războiul, n'a mai funcționat până în 1922 — când, trăind în țara noastră — am socotit că e bine

să o reînființez, cu statute.

Greutăți am avut la început, căci în sensul statutelor, fiecare membru trebuia să plătească 5 lei săptămânal și sărăcia eră mare. Dar iarăși cu ton blând și având la dreapta mea pe tânărul Rusu Ion — care în fiecare Duminecă mergea pe la cei în urmă cu plata și încasa cei 5 lei — am învins greutățile, și am ajuns a enumăra azi, în urma muncii mele de 24 ani, multe binefaceri.

Din veniturile curate ale teatrelor, s'au cumpărat toate cărțile necesare în biserică, care erau cu litere cirile și sdrențuite. Dela societate s'a dat 1000 lei la frontarul bisericii, 1000 la cumpărarea unui clopot și azi dispune de un fond de 20.000 lei, care se folosește pentru scopuri culturale. Se cumpără cărți pentru biblioteca școlară, care e citită de puținii locuitori. Așa de exemplu, — în 1931, — 45 de inși au citit 257 cărți, în anul curent, până în prezent, 24 de inși au citit 101 cărți.

În urma acestor date, oricine poate să se convingă că în locul întunecului de odinioară, azi strălucește lumina și disciplina.

Pe baza statutelor, fiecare băiat sau fetiță, care a împlinit etatea de 15 ani, e obligat a intra în societate, achitând, odată pentru totdeauna, taxa de 260 lei în 4 rate.

De 24 de ani de când funcționez în această comună, până azi n'am vorbit despre munca mea. Citind însă articolul amintit la început, am crezut că e bine să scriu, nu pentru lauda cuiva — căci mi-am făcut numai datoria — dar pentru a îndemna pe ti-

nerii colegi, cari după cum știu și văd, cu excepția unora, nu-și prea bat capul după cum ni l-am bătut noi. Eu unul am ajuns la convingerea că vorbele Reginei Carmen Sylva și a-nume: „Pe lume e numai o fericire.

Implinirea datoriei; numai o mângâiere: Munca fără preget“ sunt adevărate.

ION HAIZEĂ,

învățător și Președintele soc. „Tinerimea Română“ din Proștea-Mare.

GOETHE.

S'a împlinit, zilele trecute, un veac dela moartea uneia din cele mai clare minți omenesti, din cele mai strălucite individualități culturale, din cele mai puternice personalități ce au luptat pentru sădirea și întărirea omului în om, pentru educarea și spiritualizarea întregii rase umane.

Comemorarea aceasta a fost sărbătorită cu mare fast în toate centrele culturale ale ambelor continente, peste tot unde a licărit scânteia genialului lucefăr al culturii germane.

La noi, centrele universitare și culturale n'au rămas mai pe jos.

În capitala țării, la București, a arătat meritele și împrejurările în care s'a dezvoltat marea personalitate a lui Goethe, însăși Primul Ministru al țării, dl. prof. Iorga, într'o strălucită conferență, ținută la Teatrul Național, în prezența M. S. Regelui, a guvernului și Corpului diplomatic.

Domeniul literar și filosofic, fecundat de strălucita minte gânditoare și creatoare a lui Goethe, este varit și infinit. Clasicism și romantism, poezie lirică și dramatică, realism și fantezie, toate au tăsnit în mintea genială a aceluia care dela diletantism s'a ridicat la cea mai înaltă treaptă a culturii universale, a gândirii celei mai adânci și a scrisului de o măiestrie sublimă.

Un volum al cărui autor german se ascunde sub anonim, și care poartă titlul „Moștenirea lui Goethe“, își propune să evedențieze nu ce a fost personalita-

tea culturală a lui Goethe, nu geniul său literar, care a fost un dar al lui Dumnezeu, ci ceea ce a isbutit să realizeze „diletantul“ Goethe printr'o muncă fără preget, printr'o voință supremă de a se instrui pe sine, a lumina pe alții și mai ales a crea, a se ridica pe aripi nevăzute până la cele mai nebănuite înălțimi ale creațiunii.

„Mai bine un făuritor de viață, decât o mie de meșteri ai condeiului“, scrie el undeva. Încă din vremea primelor sale opere: „Goetz“ și „Werter“, Goethe spune că nu poezia este menirea sa, ci râvna de a trăi, a lupta, a crea. „Pomul care stă astăzi ca un lemn neînsuflețit, mâine viață tândră va țâșni din toate ramurile sale. Încă puțină răbdare — și vei scutura dintrinsul rodul copt“.

Cu aceste credințe a trăit și a rodnicit viața acela care a fost „un spirit de foc cu aripi de vultur“. Inzestrat cu o fantezie care se urcă până la cer și se cobora până în adâncimile subpământului, a intrupat în „Doctor Faustus“ chinul pătrunderii în cele mai adânci taine ale științei, fiind în acelaș timp, după definiția unei scriitoare contemporane, cel mai original, cel mai tumultuos, cel mai dulce, cel mai ispititor și cel mai primejdios pentru inimile de femeie.

Axioma „mai multă lumină“, care se atribuie lui Goethe, trebuie pusă alături cu celelalte axiome ale vieții sale: „mai multă răbdare, mai multă muncă“.

„Imi este tot una dacă fac oale sau străchini, dacă număr mazăre sau linte“,

scria el. Dar tot el spune undeva: „pot răbda luni dearândul ca un câine, dar nu renunț la ceea ce mi-am propus să fac“, sau: „Fur apa cascadelor și fântânilor săritoare, pentru a porni morile și irigațiile“.

Poezia lui Goethe a fost tradusă și la noi de diferiți scriitori, mai mult sau mai puțin norocoși. În anii din urmă marea capodoperă „Faust“ a fost tradusă aproape simultan de doi scriitori ardeleni, Ion Gorun și I. U. Soric. U.

Pentru cititorii acestei reviste, câteva tâlmăciri din care se desprinde simplitatea, dar și măreția și claritatea clasică a poeziei lirice din întâia epocă a activității literare a lui Goethe.

I.

Floarea găsită.

(GEFUNDEN)

Printr'o pădure
Treceam visând;
Mergeam agale
Și fără gând.

O floriceică
In umbră sta,
Luciri de stele
In ochi avea.

S'o rup, voit-am,
Dar ea grăi:
„Vrei trupu-mi tână
A-l vesteji?“

Atunci am scos-o
Cu rădăcini
Și-am dus-o'n paza
Unei grădini.

Am răsdădit-o
In loc tihnit
De-atunci într'una
A înflorit.

II.

Dăruire.

(GLEICH u. GLEICH).

Clopoțel pe câmp,
Verde răsări

Și de timpuriu
Mândru înflori.

O albină 'ncet
Din potir sorbi;
Ambii-au fost sortiți
A se dăru... U.

III.

Florile ce ți-am trimes
Te salut' de mii de ori!
M'am plecat, când le-am cules
Poate de o mie de-ori
Și la pieptul meu le-am strâns
De atâtea mii de ori!

Sau marea dragoste de natură și de flori
a poetului:

IV.

Primăvara.

(FRAGMENT).

Stratul se înalță
Dornic către cer
Clopoței și cântă
Albul lor mister,
Șofranul aruncă
Galbene vâpdi
Brândușele mândre
Se răsfață 'n văi
Toporași scot capul
Dintre brazde verzi
In albastre unde
Ochii ți-ă desmierzi
Și mai sânt atâtea
Dulei minunății,
Primăvar' adună
Mândre 'mpărății.

Sau varietatea de preocupări, umanismul
și îmboldurile de viață ale poetului:

V.

Mizantropul.

O clipă stă in tihnă
Cu fruntea fără nori
Deodat' a lui odihnă
Dispare;

Te 'nșiori

De fața-i ca de buhnă.
Vă întrebați cum sună?
Iubire? Plictiseală?
Sânt ambele 'mpreună.

VI.

Una și alta.

*Lașe dibuiri
Triste șovăiri,
Temeri muerești
Bocete prostestii,
Nu sint leac durerii
Nu fac rost puterii.*

*Dărze împotriviiri
La-orice uneltiri.
Fruntea sus ținând
Voinic lupțând,
Ți-or veni ușor
Zei 'n ajutor.*

I. CONSTANTINESCU-DELABAIA.

DESVOLTĂREA GUSTULUI DE CITIT LA COPII.

În primii ani de școală primară, învățătorul trebuie să poarte grija ca elevii să-și însușească plăcut și cât mai temeinic tehnica scrisului și a cititului.

În clasa III-a, învățătorul trebuie să înceapă să facă pe copii să simtă frumusețea bucăților pe care le citesc. Desigur aceasta nu este un lucru ușor. La început, mulți mai au greutatea de a învinge mecanismul cititului. Încetul cu încetul însă, elevii vor simți tot mai mult plăcerea de a citi în afară de bucățile din carte, care pentru trebuințe didactice, repetându-se prea des, nu sunt urmărite ca atunci când ei citesc o povestire pentru prima oară.

Desvoltat acest gust, el duce la setea de lectură extrașcolară. Învățătorul va utiliza cu pricepere cărțile din biblioteca școlii, potrivite pentru vârsta, sexul și mediul unde se găesc elevii.

La unele școli s'a încercat cu folos înjghebarea de cercuri literare cu elevii școlii primare, începând cu cei din clasa III-a. Acești elevi au în grija lor păstrarea și împărțirea cărților din biblioteca școlii, destinate pentru fiecare clasă, ca să corespundă vârstei copilului.

Învățătorul, în fiecare săptămână, își rezervă un anumit timp ca să stea de vorbă cu elevii asupra celor citite și pentru a cunoaște preferința lor pentru anumite cărți. El intervine discret, sfătuind pe elevi cum să citească și ce să rețină din cele citite. Fiecare elev e bine să aibă un caiet de note în care să treacă cartea citită și ce i-a plăcut mai mult din

ea. În acest fel se va deprinde să-și fixeze ideile, să reție faptele mai de seamă, să-și cultive un stil propriu. Desigur, la început toate vor merge cam stângaci, dar numai prin astfel de exerciții se poate ajunge la oarecare perfecțiune.

Este bine să deprindem în felul acesta pe elevi la formarea lor sufletească, căci numai cei cari citesc cu un sistem, pot trage un folos din timpul întrebuițat pentru citit; altfel e mai de folos să se joace sau să facă excursiuni, observând frumusețile naturii.

Pentruca să poată ajuta învățătorul pe elevii săi la formarea gustului de citit, este nevoie ca la fiecare școală să existe câte o bibliotecă cu cărți potrivite pentru ei.

Umblând în diferite părți ale Ardealului, am constatat că la foarte puține școli se găesc cărți bine selecționate pentru elevi. Între cele trimise de Casa Școalelor sunt puține potrivite pentru acest scop. Mulți învățători, neavând prilejul să vie des la oraș, nu pot să selecționeze cărțile pe care să le pună fără nici un risc în mâna elevilor.

Pentru a le veni în ajutor, am întocmit un catalog alfabetic al cărților adunate de mine în biblioteca elevilor dela școala primară Nr. 2 din Cluj. Această listă poate fi întregită cu cărțile noi apărute, dar ea dă un număr de cărți folositoare pentru desvoltarea gustului de citit la elevi.

Plăcerea cititului trebuie urmărită la țară și dupăce elevii părăsesc școala.

Foștii elevi trebuiesc deprinși, mai ales în zile de sărbătoare și îndeosebi iarna, să treacă pe la școală pentru a împrumută cărți din biblioteca școlii.

O bibliotecă vie, folosită de toți știutorii de carte din comună, este egală cu o a doua școală a lor, căci numai contactul viu cu cartea le va ține sufletul proaspăt, ferindu-l de ceața neștiinței, care se coboară atât de ușor peste sufletele acelor tineri cari după părăsirea școlii nu mai iau cartea în mână.

Dacă vom reuși să dezvoltăm interesul tinerimii din sat pentru biblioteca școlii (care va fi în fiecare an îmbogățită), vom săvârși o mare operă de ridicare a satului, prin carte.

Tinerii astfel crescuți, devenind capi de familie, cu gospodărie independentă, vor ști să profite de câte ori au prilejul să învețe fie din lectură, fie la vreo conferință pentru popor, pe cel care știe mai mult decât ei în anumite chestiuni economice sau sociale. Numai țăranii instruiți pe această cale, vor schimba structura patriarhală a satelor noastre.

Cui se datorește ridicarea culturală și economică a Danemaricii? Desigur că școlii și în deosebi Universităților populare, a căror teren a fost pregătit de dragostea pentru citit, sădită în sufletul locuitorilor acestei țări minunate prin bibliotecile lor populare și gazetele scrise

pentru specializarea lor în diferite ramuri ale economiei naționale.

Numai dacă și țăranul nostru va utiliza pe lângă calendarul popular din care cunoaște data târgurilor și cărți scrise pentru plugari, putem să ne așteptăm la o îmbunătățire, la o schimbare a mentalității lui în ce privește perfecționarea plugăritului. Este drept că și prin exemplu și îndeosebi prin imitație (cum este cazul cu Românii din comunele locuite de Sași) își pot schimba felul lor de a lucra păământul. Este mai de valoare însă dacă această îmbunătățire vine dintr'o convingere câștigată pe calea auto-educației. Aceasta face din țăran un propagator al ideilor sale.

Din această expunere sumară, se poate constata că gustul de citit, în prima fază, acționează asupra îmbogățirii cunoștințelor, la înobilarea sufletului cititorilor, iar la maturitate îi determină să-și schimbe ocupația și îndeletnicirile după experiența câștigată de alții, punând temeiul pe cunoștințele depuse în cărți, schimbând astfel mentalitatea țăranului formată de veacuri despre conducători și îndeosebi despre intelectuali.

Biblioteca școlii în mâna unui învățător priceput devine un adevărat mijloc prin care se pot schimba stările sociale dintr'o comună și cu timpul dintr'o țară întreagă.

CONST. IENCICA.

Listă de cărți pentru bibliotecile școlilor primare.

<i>Adamiu</i> , Cât și cum se muncește în America, C. S. 25.	„ Privighetoarea (vol. IV) C. S. 35.
<i>Adam I.</i> , Glume, C. S. 10.	„ Lebedele ((vol. V) C. S. 30.
<i>Adam I. F.</i> , Teatru școlar, Soc. 10.	„ Tovarășul călătorului (vol. VII) C. S. 35.
<i>Alden</i> , Amundsen, C. S. 5.	„ O poveste din țara dunelor (vol. VIII) C. S. 30.
<i>Aldrich Tomas</i> , Intâmplările unui școlar american.	„ Crăiasa zăpezilor (vol. IX) C. S. 30.
<i>Alexandri</i> , Pasteluri, C. N. 20.	„ Zâna ghețurilor (vol. X) C. S. 35.
<i>Amicis</i> , Cuore, C. R. 75.	„ Evreica, Ad. 20.
<i>Andersen</i> , Prințidul (ist. vol. I) C. S. 26.	„ Alte povești minunate, Soc. 50.
„ Ionică Haplea (vol. II) C. S. 25.	„ Mărgăritare, Soc. 45.
„ Broscuța (vol. III) C. S. 25.	<i>Basarabescu</i> , Moș Stan, C. N. 45.

- Bacalbașa L.*, Povestea lui Ștefan cel Mare, C. R. 4.
- Biblioteca Copiilor*, Nr. 1., Intâmplări din viața domnitorilor, Ard. 10. Nr. 2, Ard. 10.
- Biciulescu M.*, Carte cu chipuri, C. R. 7.50.
- „ Istorioare morale, C. R. 7.50.
- Bonsels*, Albina Maia, C. N. 80.
- Bratu-Cristescu*, Șirag de mărgelușe, S. 40.
- Brunett F.*, Micul Lord, Alc. 50.
- Butnariu*, O vorbă de a bunicului, C. R. 50.
- Caraivan V.*, Povești de pretutindeni, S. 65.
- Cărmen Sylva*, Poveștile Peleșului, Soc. 40.
- Casvan Sarina*, Copilașii în vacanță, S. 40.
- „ Fluierul fermecat, Soc. 30.
- „ Primăvara, vara, toamna și iarna (4 vol.) Soc.
- „ Aventurile unui mic bucureștean (2 vol.) Soc. 60.
- Cervantes*, Don Quijote, C. R. 50.
- Ciorănescu I.*, Prichindel, Anc. 50.
- Ciura A.*, Avram Iancu, Ard. 4.
- Cocișu Toma*, Povestiri din natură, S. 5.
- Collodi*, Pățaniile lui Tândărică, C. R. 40.
- Columb Dna*, Istorioare, B. p. t. 7.
- Constantinescu*, Album istoric, C. R. 160.
- Costescu V.*, Albă ca zăpada, V. R.
- „ Cenușereasa, V. R.
- „ Palatul fermecat, V. R.
- „ Scufița roșie, V. R.
- „ Corbul, C. R.
- Coșbuc Gh.*, Povestea unei coroane de oțel, C. R.
- „ Răsboiul pentru neatărnare, C. R.
- „ Cânteca de vitejie, C. R.
- „ Povestind copiilor, Soc. 40.
- „ Cartea vrednicilor, C. S. 12.
- Creangă I.*, Harap alb, C. R. 75.
- „ Dămilă Propeleac, C. R. 8.
- „ Amintiri din copilărie, C. N. 45.
- Cristescu Fl.*, Povestea neamului (2 vol.), C. R. 120.
- „ Dor de primăvară, C. R. 20.
- „ Școala lui Chițchiroi, C. R. 28.
- „ Nepoții roade multulesei, C. R. 30.
- „ Păsărele și Păpuși, C. R. 27.
- „ Firicel voinicul, C. R. 28.
- „ Familia roademult, C. R. 32.
- „ Carte pentru copii, C. R. 30.
- Crudu T.*, De pe la noi, ce-a fost odată, C. N. 40.
- Culea Ap.*, Șezătorile copiilor, (2 vol.) Suru 60.
- „ Când a fost Isus pe pământ, Suru 12.
- „ Suspinele stejarului, Suru 12.
- „ Povești cu animale, Ram. 25.
- „ Daruri pentru copii, C. R. 25.
- „ Album istoric, Ram. 160.
- „ Olanda (Cun. fol.) C. R. 6.
- Cacoveanu Șt.*, Floarea soarelui, Astra, 5.
- Dăscălescu*, Anecdote și versuri, Ard. 12.
- Dâmbeanu E.*, Ist. lui Stephenson, C. S. 10.
- Daudet*, Ultima lecție, B. T. 5.
- Delavrancea*, Stăpânea odată, Soc. 5.
- Dragoslav I.*, Povestea copilăriei, Soc. 5.
- „ Povestea lui Robinson, C. R.
- „ Novele și povestiri, Stein 25.
- „ Poveștile florilor, C. S. 8.
- Dulfu P.*, Gruia lui Novac, C. R.
- Dumitrașcu*, Moșteniri, Ram. 15.
- Dumitrescu Z.*, Urechiușe sbârliță, C. S. 42.
- Eftimiu V.*, Basme de Crăciun, Anc. 40.
- „ Tinerețe fără bătrânețe, Anc. 10.
- „ Făt Frumos, F. P. C. 6.
- „ Corabia cu pitici, Alc. 40.
- „ Lacul cel liniștit, C. S. 20.
- „ Băiatul pierdut, Alc. 35.
- Ewald Karl*, Patru prieteni buni, C. S. 35.
- „ Povești alese, C. S. 30.
- Farago Elena*, Din traista lui Moș Crăciun, C. R. 35.
- „ Să fim buni, V. R.
- „ Dar din dar, Sam. 12.
- „ Ziarul unui motan, Anc. 40.
- „ Intr'un cuib de rândunică, A. 30.
- Foe De*, Robinson, C. R. 60.
- Floru Igena*, Basme englezești, C. N. 40.
- La Fontaine*, Fabule trad. de Anghel și Iosif, C. R. 22.
- Furtună D.*, Cânteca bătrânești, C. S. 30.
- Gabrielescu Alice*, Povestiri pt. copii, C. R.
- „ Isprăvile lui Ursu, C. R. 50.
- Gârleanu Emil*, Din lumea celor cari nu cuvântă, Alc. 40.
- Goga Octavian*, Poezii, C. N. 150.
- Goron I.*, Robinson în țara Românească.
- Gorovei A.*, Spoved. lui Moș Pintilie, C. S.
- Hârsu Lia*, Doctorul știe tot, C. S. 6.
- „ Meșterul Papuc, C. S. 8.

- „ Urciorul fermecat, C. S. 10.
 „ Domnița din palatul fermecat (teatru) C. S. 6.
 „ Steluțe de aur (teatru) C. S. 4.
 „ Slujnica Maicii Domnului (teatru) C. S. 4.
 „ Prinosul ingerilor (teatru) C. S. 6.
 „ Domnița cea trufașe, Soc. 30.
 „ Povești, C. S. 8.
 „ Din țara pieilor roșii, C. N. 45.
 „ Volbură Vodă (teatru), C. S. 8.
Hodoș Constanța, Rodica, Soc. 25.
 „ Teatru pentru copii, C. S. 18.
 „ Picolo, Soc. 40.
Iosif Șt. O., A fost odată, Soc. 40.
Ispirescu, Basmele Românilor, C. N. 45.
 „ Povestind copiilor, Soc. 40.
Keller Helen, Lumea mea, C. S. 10.
Kirileanu S., Povestiri morale, C. S. 30.
Kirileanu Teodoros, Povești basarabene, C. S. 35.
Korolenko, În tovărășie rea, C. S. 10.
Lagerlöf Selma, Legenda lui Isus Christos, Min.
 „ Călătoria lui Nils Holgerson, Chișinău.
Lamartine Cristofor, C. S.
Lazăr Victor, Legende istorice, Ard. 15.
Lepădatu Al., Mihai Vodă Viteazul B. S. S.
Lepădatu I., Legende istorice, Ard. 4.
Maștei G., Glume și povești, C. R. 10.
Mândru A., Orizonturi, C. S. 35.
Mereanu D., Neguțătorul de povești, C. S. 90
Miller Verghi, Sanda, Anca, Anc. 40.
Lascarov Moldov., Scufița roșie, C. N. 20.
Morariu Leca, Dela noi, Săm. 5.
Mugur Gh., Proverbe, F. P. C. 6.
Mugur Luncan, Teatru școlar, Soc. 5.
Münchhausen, Isprăvile vânătoarești, Min. 6
 „ Pățaniile baronului, C. N. 45.
Nădejde Sofia, Irinel, C. R. 50.
Negruți C., Negru pe alb, C. N. 10.
Niebuhr, Basme cu eroi greci, C. N. 45.
Nigrin, Smeul, C. R. 30.
Pas S., Jurnalul lui Nicușor, Soc.
 „ Fluierul fermecat, Soc.
Popa Victor, Pufișor și mustăcioară (teatru), C. S. 9.
 „ Păpușa cu piciorul rupt, C. S. 12.
Popescu Băjenaru, Povestea Neamului.
- Popescu C. Dr.*, Fabule, C. R. 25.
Popescu Virginia, Basme sărbești, C. N. 45.
 „ Pățaniile lui Munchauson, C. N. 35.
Pora N., De dragul celor mici, B. T.
 „ Din lumea lor, Anc.
Rădulescu, Jocul lui Sărăcilă, C. S. 15.
Rareș, Comoara Zănelor, Alc.
Răureanu M. I., Emigranții la Brazilia, C. S. 38.
 „ Cele două surori, C. S. 38.
 „ Rosa de Tanenburg, C. S. 36.
 „ Cristofor Columb, C. S. 20.
 „ Istorioare pentru copii, C. S. 36.
Răzeșu T., Sezători, F. P. C. 16.
Regina Maria, Povestea unei fetițe, B. T.
 „ Povești, F. P. C. 60.
 „ Minola, S. G. A.
Renauld, Familia Bunescu, C. R. 20.
Rodica, Tera, C. R. 20.
Rovența I., Poezii.
Sadoveanu, Povestiri, Alc. 60.
 „ Lacrimile Ieromonahului Veniamin, C. S. 20.
Sandu Pungă Goală, Moș Stoica, Ciur. 20.
Scheau Constanța, La Alma.
Contesa de Segur, Nenorocirile Sofiei, Alc. 40.
 „ După ploaie, Anc.
Shakespeare, Povești, C. S. 15.
Simionescu I., Lecturi botanice, C. S. 6, 50.
 „ Din tainele florilor, C. S.
 „ Bernard Pallys, C. S.
 „ Lecturi Geografice: A) România, C. S. 8; B) Europa, C. S. 10.
 „ Sate din România, C. S. 20.
 „ România de ieri, C. S.
 „ Țara Românească, C. S.
 „ Bulgaria, C. S.
 „ Pe plaiuri de Munte, C. S. 7.
 „ Prin pajște și poeni, C. S.
 „ Plante de lângă drumuri, C. S. 18.
 „ Reptilele și batracienele, C. S.
 „ Din lumea pasărilor noastre.
 „ Peștii apelor noastre, C. S.
 „ Mamiferele noastre, C. S.
 „ Sarea, C. f. 3.
 „ Cărbunele de pământ, C. S.
 „ Petrolul C. S.
 „ Lecturi Geologice, C. S.

- „ Din viața pământului, C. S.
Slavici I., Povești, vol. I., C. R. 40.
 „ Povești, vol. II, C. R. 90.
Silviu C., *Ciufulici*, B. Z. U. 20.
Speranția T., Sar și Ionel, Sec. 35.
 „ Anecdote cu mîmuni, St. 15.
 „ Anecdote cu monoc, St. 6.
 „ Enache Cocoloș, C. R.
Stevens Fr., Impărăția furnicilor, C. N. 50.
Swift, Guliver în țara Piticilor, Alc.
 „ Guliver și țara Uriășilor, Alc.
Tabico M. I., Păcăleli, C. R. 20.
Thompson, Făpturi alese, C. N. 45.
 „ Făpturi alese, C. N. 45.
Tolstoi L., Povestiri pentru copii, C. S. 10.
 „ Povestiri, vol. II, C. S. 10.
 „ Povestiri pentru copii, V. R.
Ureche Nestor, Robinsonul Bucegilor, Soc.
 „ Găze, Soc. 20.
 „ Isprăvile lui Til-Buhoglindă, Alc.
 „ Zâmbetele pământului, C. S. 35.
 „ Zănele din Valea cerbului, C. R. 90
 „ Salamandra măiastră, C. S.

- Jules Verne*, Un căpitan de 15 ani, Cug.
 „ „ „ „ vol. II, Cug.
 „ Copiii căpitanului Grand, vol. I
 și vol II, Cug.
Wilde Oscar, Povestea unui rege tânăr, B
 T. 5 (Nr. 2).
Visarion C. I., Ber Căciulă, C. R.
Wis Rudolf, Robinson Elvețianul, vol. II
 C. S. 40; și vol. I, C. S. 40.
Voiculescu M., Cântec de stea, F. P. C. 5.
Zschokke, Comoara, C. S. 35.

NOTĂ

Numele prescurtat al editurilor

C. S. = Casa școalelor; S. sau Soc. =
 Socce; C. R. = Cartea Rumânească; Ad.
 = Adevărul; C. N. = Cultura Națională;
 Ard = Ardealul; Alc. = Alcalay; B. p.
 t. = Biblioteca pt toți; V. R. = Viața Ro-
 mânească; Ram. = Ramuri; Stein. = Stein-
 berg; Sam. = Samitca; Anc. = Ancora;
 Sam. = Sămănătorul; B. T. = Biblioteca
 Tinerimii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LA CONFERENȚĂ.

Prietenul F... are o manie ciudată: face colecție de discursuri românești. De aceea urmărește cu patimă și poate rezista la toate discursurile ce se rostesc în corpurile legiuitoare, la toate întrunirile politice, congresale anuale, conferințele didactice și administrative, întrunirile meseriașilor și ale muncitorilor, în sfârșit la orice adunare românească, la care, după proclamarea președintelui, vice-președintelui și secretarului, e sigur că se va face oarecare cheltueală de vorbă.

Având adunat un material foarte bogat și observații originale, cred că ar putea întocmi un interesant studiu critic asupra elocvenții române din această jumătate de secol.

Întâmplarea mi l-a scos în cale acum câteva zile, într'un orașel din Dobrogea. Se întorsese dintr'o călătorie din Scandinavia și îmi istorisia impresia ciudată pe care i-a făcut-o parlamentul norvegian, unde nu se cunoaște aceea ce noi

numim oratorie parlamentară.

„Te crezi, — spunea el, — la o adunare compusă din negustorii cari pun la cale oarecare daraveri comerciale! Pe când la noi, fiecare om care calcă pragul unei săli în care se găsește un public mai numeros de trei persoane, se simte cuprins de fiorii emoției unui așteptat succes, îl apucă mîncărimea de limbă, căci se crede dator a rosti măcar un discurs, mai mult sau mai puțin bine simțit. Dacă ai vreme și vrei să te convingi, adaugă el, hai cu mine la subprefectură. E o conferință administrativă, cu scop cât se poate de practic, pentru combaterea holerei. Inșă, te rog, să fii atent și să iei notă“.

Dupăce mi-am ascuțit creionul, am plecat împreună.

Sala eră plină de lume. Toate autoritățile comunelor din plasă erau prezente. Primarii, notarii, jandarmii, învățătorii, învățătoarele, agenții sanitari, moașele,

preoții și o bună parte dintre fruntașii satelor.

În așteptarea subprefectului, o liniște solemnă stăpâna toată acea împetrițată populație dobrogeană, care prezintă o mare varietate de tipuri. Toate figurile acele, așa de deosebite, erau îmbujorate de căldura chinuitoare a miezului zilei de Iulie.

Ușa se deschise cu putere și, când apărură subprefectul cu statul său major, începu o hărăială nesfârșită de scaune, căci lumea se ridicase în picioare.

Subprefectul, un tânăr simpatic, cu părul negru, frizat, cu o bărbuță tăiată în formă de coadă de rândunică. În drumul său spre fundul sălii, unde îl aștepta paharul de apă, pe o măsuță așezată în chip de tribună, dădu mâna cu voioșie tuturor, la rând, apăsându-i prietenos pe umeri pentru a-i așeza din nou pe scaune.

După ce își deschise nasturi redingotei, lăsând să i se vadă o frumoasă jiletcă-fantezie scrobită proaspăt, subprefectul își începu cuvântarea cu o voce clară, într-o formă corectă, cu gesturi bine studiate.

„Domnilor!...

„Vați întrebat oare pentru ce ne aflăm strânsi? Pentru ce ați părăsit căminurile voastre și v-ați îndrumat încoace, voi, toți care reprezentați autoritățile satelor, voi, învățători și cuvioși părinți, luminători ai poporului?

Care este motivul care v'a determinat de a vă aduna laolaltă aici, în acest local?

Holera, acest flagel groaznic, bate la frontiera țării noastre, pe care suntem datori a o apăra în orice împrejurare.

Gvernul, în înalta sa înțelepciune, a ordonat ca cu toții, cu puteri unite, să luptăm împotriva acestei primejdii care ne amenință.

Holera pustiește întreaga Rusie, țara în care — după cum v'am spus și altădată — nu domnește decât întunericul și sclavia. Pentru a ne împotrivi acestei epidemii, trebuie să aplicăm cele mai energice și drastice măsuri igienice.

Holera are o origină asiatică, mai bine zis indiană, căci pe malurile îndepărtate ale Gangelui a apărut pentru prima oară, microorganismul specific acestei boli.

Istoria ne arată ravajele pe care această epidemie le-a făcut pe continentul nostru — aruncând în dolii familii, sate, orașe, țări întregi.

Se pot urmări pe hartă drumurile urmate de marile epidemii, care — venind din Asia prin Marea Roșie, canalul de Suez — cuprindeau basenul mediteranean“.

.....
În loc de a urmări harta sau pe orator, începui a urmări impresia ce făcea această disertație academică asupra chinuitului auditor.

Vreo doi lipoveni, pescari, cu pletele bălăne, lînse pe tâmpile, cu bărbile încalcite, abia se țineau pe scaune, picurând de somn, cu ochii lor albastrii, închiși pe jumătate.

Un jandarm rural, strâns în tunica lui albă cu nasturi lucitori, căta în jos, așa că nu se cunoștea dacă doarme sau își admiră jambierele noi de piele roșie.

Un preot bătrân, care ațipise puțin, cu mâinile încrucișate pe antirul înverzit, se sculase împins de cotul vecinului și căta speriat ca și trezit dintr'un vis urît.

Un primar de lângă mine, voluminos, bine hrănit, își lăsase capul în piept și răsuflea din greu. Fără să sforărie, scotea pe nas un fel de fluierătură ușoară, discretă, ca bătăutul unui bondar.

O învățătoare, care-și ascunsese figura sub o enormă pălărie încărcată cu o mare varietate de flori, strânsă prea tare în corset, respiră adânc, manevrându-și avantajul cu atâta viteză, încât îi flutura barba stufoasă a unui preot de alături.

Numai cei patru turci negustori, gravi, neclintii, suportau căldura sălii și conferința subprefectului cu o resemnare de admirat.

Cu batistă de mătăasă roșie, făcută ghem în mâna dreaptă, oratorul își ștergea — din când în când — sudoarea de pe frunte și o lua iar înainte, purtându-ne

în lungul și în latul Europei, pe căile urmate de holeră în călătoriile ei în cursul veacurilor răscolite.

După mlădieretele glasului, din ce în ce mai însuflețită, simții că se aproape sfârșitul conferinței.

„Și acum, duceți-vă la căminurile voastre, în satele voastre, și imediat ce veți primi instrucțiunile igienice, trimise de serviciul sanitar, veți face tot posibilul de a le da o publicitate cât mai largă, pentru ca toți cetățenii să ia cunoștință de ele.

Luminați pe frații voștri, sfătuiți-i, spuneți-le — la rândul vostru — tot ceea ce noi vă spunem. La D-voastră, cuvoioși părinți, mă adresez în special, și vă pretind ca să predicați din amvonul bisericii, neîncetat, pericolul teribilului flagel care ne amenință!”

Incheierea conferinței se făcu printr'un gest larg, după care câteva oftări de ușurare se auziră din fundul sălii.

Doctorul, un tânăr spânatic și nervos, venit numai de vreo trei luni în plasă, după ce își potrivea ochelarii, rânduindu-și câteva fițuici cu însemnări, își începu cuvântarea, cam de pe unde o lăsase subprefectul.

„In curând, Domnilor, Serviciul Sanitar va distribui instrucțiuni precise pentru combaterea acestei epidemii.

D-voastră vă incumbă datoria de a le răspândi printre toți sătenii, căci numai aplicându-le cu stricteță se pot evita pericolurile care ne amenință.

Până atunci, profit de prezența D-voastră pentru a încerca să vă dezvolt caracterelor acestei epidemii și mijloacele de profilaxie, care ne pot îndruma la un tratament rațional...”

În timp de o oră și cincizeci de minute doctorul ne demonstră motivele pentru care D-sa nu poate admite geneza spontană a holerei; ne dovedi cum se depune germele în mediul cosmic ambiant, unde se regenerează și se multiplică; raporturile cu solul, apa și aerul; ne explică apoi producerea acidului hipozotic

(NO²) și sfârși prin a combate cu energie alimentația cu vegetalele care conțin nitrați, recomandând călduros consumul de carne, pește, lăptărie, supe făinoase și macaroane.

Ceeace făcu pe un preot de lângă mine să șoptească vecinului: „tocmai acum când ne gândim să intrăm în postul Santei Mării”.

După aceste două conferințe, atât de solid documentate, nu credeam să mai îndrăznească cineva a lua cuvântul. Mă înșelasem. După o pauză cam lungă, în care timp am observat că doctorul și subprefectul își strângeau călduros mâinile, tocmai din fundul sălii un om se ridică, făcându-și loc printre scaune. Înalt, slab, cu mustățile castanii lăsate în jos, îmbrăcat simplu, dar curat, cu o înfățișare modestă, dar hotărâtă.

— Dacă îmi permiteți și mie, Domnule Subprefect!

— Mai cu seamă, mă rog, poftim, aveți cuvântul, Domnule Mitrică.

Directorul școlii din comuna G., începu rar, cu oarecare stângăcie, dar în curând își căpătă deplină stăpânire.

„Mi-am luat permisiunea de a mă prezenta în fața D-voastră, pentru a arăta aceea ce am în inima mea și deci, putem zice, inima poporului chiar, căci datorită noastră este de a lucra fără preget numai pentru binele obștesc.

După cum îmi dau și eu cu ideea, cred că este bine ca — în loc de a se da instrucțiuni și circulări pentru combaterea holerei — să se facă mai bine niște cărți populare, cu mici istorioare în formă literară, pe înțelesul tuturor. După cum și Dvs. cunoșteți, acum, prea bine, starea țaranului român este foarte slabă și întrun caz de forță majoră, cum ar fi aceasta, de o boală molipsitoare, este cu atât mai greu pentru viața țaranului român. După cum am citit în gazete și chiar în felurite reviste, prin țările civilizate sunt anume societăți de consum, care — pentru câțiva bani — dau omului hrană zilnică.

Adică la noi de ce nu s'ar putea face așa

ceva? Dacă ar fi unire, s'ar putea face un comitet și chiar oarecare mici serbări școlare, care împreună cu oarecare mici cotizațiuni să se strângă un fond, care să servească la ajutorul și ridicarea poporului, pentru luminarea minții și îmbunătățirea stării economice, care...."

Și tot așa înainte... timp de o oră treizeci de minute directorul școlii ne vorbi de bănci, cooperative, brutării, societăți de cumpărare, întregul program asupra activității extra-școlare, — lucruri pe cât de importante, pe atât de îndepărtate de holera care ne amenință de aproape. Mi-a părut rău că nu am putut urmări mai de aproape această conferință, dar eram prea obosit; căldura sălii mă molesise de tot și prietenul F... își încesuse teoriile la urechea mea:

„Vezi!... Ce-ți spuneam eu?... Din toate breslele, aceasta e cea mai pisăloagă... Am observat că dascălii nu sunt în stare de a vedea și judeca limpede lumea din jurul lor. Poate din cauza meseriei lor, care îi deprinde a repeta zilnic cugetările și părerile altora, luate din cărți de-a-gata. Învățătorul acesta, care pare un om tare de treabă, își închipue că se poate combate holera cu istorioare literare. Ar fi interesantă o literatură holerică“.

Conferința se terminase. Incepuse unii să se strecoare pe ușa întredeschisă, iar alții gata de plecare, se sfieau să iasă înaintea subprefectului, care, trecând dela un grup la altul, strângea mânele tuturor cu multă bunăvoință.

Tocmai lângă ușa, un turc negustor, vorbea cu 'n primar: „Bre, ce faceți la voi, dacă apucă pe unul boala asta urită?“

Primarul nu știa ce să răspundă și nu îndrăznea să întrebe pe subprefect, — totuși, când acesta se apropia de ușa, se hotări:

„Domnule subprefect, întreabă Ahmet

Rizat, că dacă îl apucă pe un om holera în comuna noastră, ce binevoiți să ordonați ca să facem cu el? Unde să-l punem? Ce să-i dăm?“

Subprefectul stătu puțin pe gânduri, apoi se adresă doctorului.

„Apropo, doctore, e o chestiune importantă, care se ridică și la care ar trebui să cauți o soluție. Ce faci, dacă ți se declară un caz de holera într'o comună?“

„Doctorul, surprins, stătu și el puțin pe gânduri și răspunse scurt:

„Izolare și dezinfectare“.

Subprefectul căută să lămurească acest răspuns mulțimii care se strânse în jurul său pentru a ascultă mai bine.

„Omul căzut bolnav se izolează prin urmare imediat și se dezinfectează complet, absolut tot ce-a fost în contact direct cu el“.

Toți ascultase cu sfintenție. Unul dintre primari îndrăzni să întrebe ceva și atunci toți începură a face întâmpinări:

„Păi n'avem dezinfectante de-acele. Unde să-i izolăm. Comunele n'au fonduri...“

Șeful de jandarmi găsi momentul potrivit ca să adauge: „Nu se poate izicua nici un ordin, dacă nu se hotărăște odată care are drept mai mare în comună: primarele ori jandarmul“.

Subprefectul, care se enerva din ce în ce la fiecare întâmpinare, ca în fața unor piedeci care i se puneau în cale, sfârși hotărât:

„In fine, o să vă comunicăm — la timp — toate dispozițiile necesare, pe care trebuie să le aplicați cu cea mai mare strictețe și energie, având în vedere că rămâneți direct responsabili“.

Sulina, 1906.

JEAN BART.

(Din Calendarul Asistenței Sociale, pe 1923.

ORGANIZAREA GRĂDINILOR DE COPII DIN BELGIA.

Și în Franța, școlile de copii mici sunt cele dintâi instituite de educație, unde copii de ambele sexe primesc în comun îngrijirile de care au nevoie pentru dezvoltarea lor fizică, morală și intelectuală.

Toate aceste școli au o organizație uniformă, nu ca în Belgia. Inițiativa și controlul depind de o singură putere centrală.

Pentru formarea institutoarelor, atât pentru cursul primar cât și pentru grădina de copii, sunt școli normale unice cu câte un singur an de specializare.

În timp de cinci ani, studiile elevei normale tind spre o cultură generală și numai în anul al 6-lea, începe partea practică, efectivă, de specializare. Pe lângă practică, ele mai urmează și câteva cursuri care servesc mai mult ca reriei lor. Ele cuprind studii pe larg al Metodologiei și al Pedagogiei experimentale. Puericultură fizică, Lucrul manual, Muzica instrumentală și vocală, cursuri de gimnastică, ritmică, desen.

Posesoarei unei diplome de institutoare pentru grădina de copii nu i se poate încredința sub nici un cuvânt direcția unei școli, dacă n'a funcționat timp de cinci ani într'o școală de copii sau într'o clasă enfantină. Această dispoziție e luată și are de scop ca noua institutoare să poată aplica într'o clasă dată în seama ei, tot ce a învățat și a practicat în școala normală.

În Franța școalele de copii mici poartă două numiri, după cartierul unde se găsesc. Se numesc școli maternale, acele școli care sunt pe la periferie sau în cartierele unde populația lucrează în fabrici; și grădini de copii, acele școli care se găsesc situate în cartierele selecționate și la centru, deși n'ar merita nici o deosebire de nume fiindcă atât programul cât și scopul urmărit sunt aceleași.

Toate grădinile de copii au mai multe clase. Numărul claselor e în legătură cu populația cartierului unde se găsesc. Sunt școli cu câte 3, 4, 5 și chiar 6 clase; prea puține sunt cu un singur post, deci și cu o singură clasă. Fiecare clasă este condusă de către o institutoare. Școalele care au numai câte o clasă primesc copii mai mari și se numesc școli enfantine, unde copiii sunt pregătiți pentru cursul primar. La celelalte școli, unde se găsesc mai multe clase, totdeauna au și câte o clasă enfantină, pentru copiii în vârstă de 6 ani, adică această clasă cuprinde ultimul an, de tranziție, dela școala de copii mici la școala primară. Ei pot trece la școala primară la 1 Octombrie, odată cu începerea anului școlar sau după vacanța Paștelui adică în luna Aprilie și numai acei care sunt bine dezvoltați și mai inteligenți.

În toate școalele vizitate de mine, copiii erau repartizați în divizii, după vârstă.

Numărul copiilor înscriși pentru o clasă este de 50, ca să poată fi prezenți minimum 25 și maximum 30, câți se poate admite pentru o singură conducătoare.

Controlul activității didactice se face de către o doamnă inspectoare care cunoaște acest învățământ din punct de vedere practic. Din punct de vedere administrativ, controlul se face de către primarul departamentului.

În Franța, toate grădinile de copii sunt ale comunei. Ea se îngrijește de întreținerea lor, se îngrijește de a clădi acolo unde se simte nevoie și în special de a le înzestră cu tot felul de material specific școalelor, ca: mobilier, jucării pe care le reînnoește în fiecare an. Într'adevăr, am văzut la școli de copii mici din împrejurimile Parisului, în localitatea Suresnes, un salon cu jucării care făceau fericirea copiilor. O sală amenajată cu un ca-

rusel, un acvariu cu pești, un jet d'eau, cu flori, colivii cu tot felul de păsărele, diferite leagăne, cu un cuvânt, s'a instalat tot ce s'a găsit bun pentru amuzamentul copiilor, ținându-se seamă de vârsta lor care cere plăcere, veselie și multă mișcare.

Cursurile încep la 15 Octombrie și se termină la 14 Iulie. În cursul unui an școlar se fac trei serbări: una la Crăciun, una în luna Maiu, căreia îi dau o foarte mare importanță și e numită „ziua mamei“, când copiii își arată recunoștința și dragostea ce trebuie să o poarte părinților, și serbarea de sfârșit de an.

Toate aceste serbări se disting prin simplitatea lor și decurg într'o atmosferă plăcută, intimă și fără pretențiuni și oboseală.

Înainte de închiderea anului școlar, fiecare inspectoare, a fiecărui departament, întrunește la o consfătuire pe toate institutoarele. În această întrunire, care e sub patronajul D-nei inspectoare generală, se fac dări de seamă cu observările personale ale D-nelor institutoare și ceace trebuie introdus în școală; o descriere asupra lipsurilor materialului didactic întrebuințat în cursul anului expirat, urmând ca în timpul vacanței materialul să fie renovat, completat și dacă este posibil să se și creieze de către conducătoare.

La adnotarea institutoarelor, se ține totdeauna seama de activitatea extrașcolară a fiecăreia. Cu modul acesta, materialul e foarte bogat, variat și mereu reînnoit. Stărnind emulația printre conducătoare, școala trage profitul cel mai mare.

Programul învățământului grădiniilor de copii cuprinde: educația fizică, educația intelectuală și educația afectivă.

Localurile școalelor de copii mici sunt proprietatea comunei și sunt clădite anume pentru acest scop, cu tot confortul corespunzător cerințelor pedagogice și igienice. Sunt înzestrate

cu mobilier frumos, simplu și practic. Acolo unde clădirile sunt mai vechi, s'au adăugat camere de clasă și în limitele posibilităților tind să se apropie de localurile cele noi. O școală nu e suficient ca să fie construcție recentă, cu ferestre mari și instalație modernă, dar interiorul ei și al claselor să aibă prin aranjamentul lor o înfățișare veselă, atractivă, încât gustul frumosului să se desvolte la copii.

Ca să poată fi curățenia perfectă, pereții sunt vopsiți cu ulei, așa încât se pot spăla cu ușurință cu soluții antiseptice.

Pe pereți sunt pictate frize reprezentând flori, animale și diferite scene din poveștile pe care le cunosc copiii.

La oricare școală, în afară de camerele de clasă, de cancelarie, se găsește o sală mare pentru joc, care servește și ca vestiar. În această sală se află pianul, mobilă ce nu lipsește din nici o școală de copii mici, bănuțe. Se mai află: o sală de curățenie cu spălătoare, un cabinet medical, closete, locuința directoarei și o grădină sau o curte cu pomi. 1. Școalele unde sunt cantine, au sală de mâncare și o altă sală de odihnă, unde copiii sunt culcați dela ora 12¹/₂ până la 2. În grădină, lăzi cu nisip și o verandă acoperită care servește pe vreme de ploaie, de adăpost, în timpul recreației. Recreațiile sunt supravegiate de institutoare, lăsându-le copiilor libertate absolută, intervenind numai în cazuri excepționale.

Cursul începe la 8¹/₂ dimineața până la 11¹/₂ și după amiază dela 2—4.

În timpul săptămânii, copiii au liber ziua de Joi.

Programul cuprinde exerciții variate care ținesc mai mult spre o educație intelectuală, deoarece copiii pe lângă exercițiile și ocupațiile cunoscute în grădiniile de copii, mai învață scrisul, cititul și socotitul. Pentru acest scop, se servesc de un material variat creat

de institutoare și el constă din; lo-toane, tablouri și mici jucării. Copilul învață cu multă plăcere și ușurință, căci totul este dat sub formă de joc.

2. Numeroase exerciții senzoriale, pentru dezvoltarea tuturor simțurilor.

3. Lucrul manual care este predat cu multă grijă, obține rezultate foarte frumoase, deoarece se execută numai lucruri foarte simple, deci și ușor de realizat. Se execută mai mult lucruri ce se pot termina într'una sau cel mult două lecțiuni. 4. Jocuri ritmice. 5. Muzica vocală prea puțin, dar totdeauna însoțită de sunetul pianului.

Am observat că în școlile din Franța în general, se lasă copiilor mai multă

libertate și se respectă mult individualitatea lor, lucru ce se poate vedea din orariile ce se vor publica în numărul viitor.

Copilul e privit ce ceva sfânt, deci cu toții, părinți și institutori, depun o muncă și grijă deosebită ca să le poată înlesni o dezvoltare cât mai bună și de a dobândi bunele deprinderi pentru viața de mai târziu.

Cred că și la noi un asemenea procedeu ar avea rezultate destul de frumoase și cu modul acesta am putea ajunge să avem pe lângă materialul existent un material al nostru propriu izvorât din necesitatea simțită de fiecare institutoare la școala sa.

Intrebuințarea timpului într'o grădină de copii care are o singură institutoare și cu efectiv mic.

Orele Durată aprox.	D i m i n e a ța	Orele Durată aprox.	D u p ă a m i a z ă
8 ¹ / ₂ —9 ³⁰	Primirea copiilor, inspecția de curățenie, jocuri libere prin curte sau sală de joc cântecele învățate, exerciții de mișcări.	13—14 ¹⁵	Aceleași exerciții ca și dimineața
9 ³⁰ —10	Pentru Divizia I. jocuri cu jucării, păpuși, mobile, cai, etc.; pentru Divizia II-a, noțiuni de scris, citit.	14 ¹⁵ —14 ⁴⁵	Pentru amândouă diviziile lucru manual potrivit gradului de dezvoltare mintală și ultimul sfert de oră exerciții de calcul.
10—10 ³⁰	Recreație. Exerciții respiratorii, în curte sau sală. Jocuri libere sau dirijate. Gimnastică ritmică.	14 ⁴⁵ —15 ¹⁵	Aceleași exerciții ca și dimineața.
10 ³⁰ —11 ¹⁵	Pentru amândouă diviziile povestiri, memorizări, cântece, istorioare mimate, exerciții de vorbire.	15 ¹⁵ —15 ⁴⁵	Pentru amândouă diviziile la început desemn liber, compunerea desenului decorativ și ultimul sfert de oră exerciții de observare și vorbire, exerciții senzoriale și cântec.
11 ¹⁵ —11 ³⁰	Pregătirea de plecare. Așezarea lucrurilor din clasă, recunoașterea îmbrăcămintei și plesarea.	15 ⁴⁵ —16	Aceleași exerciții ca și dimineața.

O R A R U L

Clasa anfantină — copii de 6—7 ani.

Orele	Luni	Marti	Mercuri	Vineri	Sâmbătă
8 ³⁰ —8 ⁴⁵	Primirea copiilor. Insp. de curățenie. Cânt Intr. în clasă	L a f e l î n f i e c a r e z i			
8 ⁴⁵ —9 ¹⁵	Convorbiri cu subiect moral, simplu	Convorbiri morale simple, istor. morale	Convorb. simple și morale	Convorb. simple morale, biografia oamenilor iluștri	Învățarea unui cântec
9 ¹⁵ —9 ⁴⁵	Ex. de citit	L a f e l î n f i e c a r e z i			
9 ⁴⁵ —20 ¹⁵	Recreație joc liber	Recreație jocuri libere, cântec	Recreație jocuri imitative	Recreație jocuri colective	Recreație joc liber, gimnastică ritmică.
10 ¹⁵ —11	Ex respiratorii Ex. de citit ultim. 10 minute cop. unei prop.	L a f e l î n f i e c a r e z i			
11—11 ³⁰	Ex. simple de vocabular Ex. scris	Ex. de memorizare, poezii scurte	Noțiuni de ortografie în legătură cu tema scrisă, citit, dicté	Conv. citește o mică istor. copii ascultă și rezumază	Ex. de scris literile mici
13—13 ¹⁵	Primirea copiilor. Insp. curăț. cânt	L a f e l î n f i e c a r e z i			
13 ¹⁵ —13 ⁴⁵	Ex. de citire	L a f e l î n f i e c a r e z i			
13 ⁴⁵ —14 ¹⁵	Ex. de calcul	La fel ca Luni	Lucru manual pt. băieți și fetițe	La fel ca Luni	
14 ¹⁵ —14 ⁴⁵	Recreație, joc liber	Recreație jocuri și mișc. imitat.	Recreație cânt	Recreație mișcări de marș	Recreație gimnastică ritmică
14 ⁴⁵ —15 ³⁰	Ex. respir. citit, copierea unei propoziții	L a f e l c a L u n i			
15 ³⁰ —16	Ex. vorbire și observare	Desemn liber, grupări de obiecte	Desemnul lucrurilor	Desemn. obiectelor uzuale și simple	Lucru manual modelaj

O R A R U L

Grădina de copii cu două conducătoare pentru secția copiilor mari.

Orele Durata aprox.	Luni	Marți	Miercuri	Vineri	Sâmbătă
8 ¹⁵ —9 ³⁰	Primirea copiilor, vizite de curăț. indiv., jocuri libere, ex. respir. Closetul	L a f e l î n f i e c a r e z i			
9 ³⁰ —10	Ex. sensoriale	Ex. de obs. a obiect. uzuale și a lucrurilor cunoscute de copii	Ex. sensoriale	Ex. de observație și vorbire	Ex. care au de scop deprinderi morale
10—10 ³⁰	Cond. copiilor la closet. Recr. Jocuri prin curte, sala de curățenie	L a f e l î n f i e c a r e z i			
10 ³⁰ —11 ¹⁵	Noțiuni de scris, citit	Noțiuni de calcul	Scris, citit	Calcul	Scris, citit
11 ¹⁵ —11 ³⁰	Pregătirea de plec.-ordinea în clase, plec.	L a f e l î n f i e c a r e z i			
13—14 ¹⁵	Ex. de vorb. la: întrebare și răspuns	Gim. ritmică	Marșuri	Dans. ușoare	Ex. respir.
14 ¹⁵ —14 ⁴⁵	La fel cu prima oră de dimineață, cântul	Povestiri: întrebări și răspuns	Recitări, cântece inv. cu pianul	Cântec fără acomp.	Citirea istor. de cont. întreb. și răspuns
14 ⁴⁵ —25 ¹⁵	Recreație. Joc liber și joc dirijat	L a f e l î n f i e c a r e z i			
15 ¹⁵ —15 ⁴⁵	Lucrul manual Indoituri, tăieturi, împletituri	Desemn liber siluete decorat.	Lucru manual broderie pe hârtie, canavas croș.	Desen simetric pe hârtie cu pătrățele: obiecte uzuale ușoare	Modelaj Cânt
15 ⁴⁵ —16	Pregătirea de plecare, așezarea lucrurilor. îmbrăcămintea copiilor. P l e c a r e a.				

Grădina de copii cu o singură conducătoare, cu două secții, cu efectiv, mai numeros.

Orele Durata aprox.	Luni		Marți		Miercuri		Vineri		Sâmbătă	
	Secția I. mici	Secția II. mari	Secția I. mici	Secția II. mari	Secția I. mici	Secția II. mari	Secția I. mici	Secția II. mari	Secția I. mici	Secția II. mari
8 ¹⁵ —9 ¹⁵	Prim. copiilor insp. cu- răț. jocuri libere		In fiecare zi la fel							
9 ¹⁵ —10	Joc cu jucării	Exerc. verb. și observ.	Povestire	Desen liber	Cântul, melodii foarte simple însoțite de piano		Jocuri cu jucării	Desemn colorat	Exerciții de vorbire sau recitări	
10—10 ³⁰	Closetele. Exerciții res- piratorii, recreație în curte sau în sală		La fel cu Luni							
10 ³⁰ —11 ¹⁵	Constr.	Noțiuni de cetit și scris	și în zilele următoare la fel							
11 ¹⁵ —11 ³⁰	Pregătirea de plecare, așe- zarea lucrurilor din clasă, îmbrăcarea, plec.		La fel și în zilele următoare							
13—14 ¹⁵	Ca și dimineața dela 8 ¹⁵ —9 ¹⁵		La fel ca în orele de dimineața							
14 ¹⁵ —14 ⁴⁵	Exerciții lucru manual, îndoitori înșepături, țesături etc.		Joc cu jucării	Noțiuni de calcul	Desemnii liber	Calcul	Joc. cons.	Calcul	Joc cu jucării	Calcul
14 ⁴⁵ —15 ¹⁵	Recreație exorc. respira- torii în curte sau în sală, joc de cerc, mars		La fel cu Luni							
15 ¹⁵ —15 ⁴⁵	Descrierea ilustr. istori- oare mimate		Ex. senzoriale		Ex. de vorbire și observare		Ex. senzoriale		Gimnastică ritmică dan- suri ușoare recapit. lecțiilor	
15 ⁴⁵ —16	Plecarea		La fel ca Luni							

VREMURI GRELE

Criza economică prin care trece întreaga omenire, pe noi ne-a găsit mai nepregătiți decât pe alții.

Resistența noastră, din toate punctele de vedere, s'a arătat neputincioasă și în local calmului care a caracterizat în situații identice alte popoare (impresionantă a fost mai ales atitudinea Englezilor) noi ne-am strigat desnădejdea fără nici o rezervă. Acesta este singurul nostru fel de a reacționa și trebuie să recunoaștem că nu e cel mai fericit.

Peste țară pot veni și împrejurări mai grele decât această depresiune economică. De pildă, ce ne-am face sub povara unui nou războiu? În spatele frontului toți ar sucomba, neputincioși în lipsa lor de organizare și în vădita incapacitate de a se acomoda împrejurărilor excepționale.

Pe lângă alte multe păcate, educația noastră îl are și pe acesta că ne-a deprins să trăim fără ambiția unei existențe independente.

Pentru noi Statul reprezintă providența și dacă mecanismul Statului se defectează, în loc să-l ajutăm, noi complicăm situația sa printr'un alarmism, care merge până la panică.

Noi, oamenii de școală, suntem datori, ca unii cari îndrumăm prin vorbe și faptele noastre întreaga societate, să procedăm la crearea unor noi condiții de viață, care să garanteze rezistența noastră chiar când salariile rămân în restanță luni întregi. Ne gândim deocamdată la noi, dar pilda noastră va servi și altora.

Prevederea și economia nu sunt caracteristicile noastre.

Ne amintim din timpul războiului ce aspre măsuri a fost nevoie să se ia, ca să fie deprinși soldații să respecte alimentele de rezervă (pesmeții și cutia de conserve).

Nici noi, învățătorii și profesorii, nu practicăm economia. Dacă am fi fost economi, dacă am fi pus fiecare deoparte

când se putea, 100—200 lei pe lună, Casa noastră de credit ar fi astăzi cea mai bogată bancă din țară și ar avea în fiecare județ filiale puternice, capabile să ne avanseze salariile pe 2—3 luni.

Poate vom fi mai înțelepți de acum.

Dar înafară de economie, fiecare trebuie să ne gândim și la crearea unor venituri oneste, cât de modeste, dar sigure, peste salariul acesta mic și legat de problematice acredite.

Puțină ingeniozitate, puțină inițiativă, puțin curaj și lucrurile se pot aranja într'un mod mulțumitor.

N'am putea da rețetă specială nimănu ce se face pentru că posibilitățile de muncă și de câștig variază dela sat la sat și dela om la om.

Îmi amintesc cu o deosebită plăcere de un coleg, învățător în Moldova, care în fiecare an câștigă bani buni, vânzând fructe alese. Acum nici nu-și bate capul să caute clienți: îi vin acasă.

Am cumpărat în toamna aceasta mere gustoase dela un fost elev, cu o plăcere pe care nu știam cum s'o fac mai vizibilă și mai simțită.

Îmi amintesc de altul care vindea miere de stup.

Am întâlnit pe străzile Parisului un tânăr învățător român, care se afla acolo grație unui frumos câștig, realizat vânzând plante medicinale.

Exemplele s'ar putea înmulți cu lucruri văzute și cu lucruri închipuite și toate ar fi credute. De ce?

Pentru că totul este posibil.

Viața gospodărească păstrează resurse inepuizabile și astăzi este o datorie patriotică să le utilizăm, chiar și în satul în care învățătorul nu e hotărât să rămână definitiv. Să creem, ori pe unde trecem, grădini de flori și de legume, livezi de pomi, tradiție de muncă și vom ajunge vremuri bune, când în fiecare sat se va găsi belșug în jurul școlii.

Crearea de produse agricole și gospo-

dărești, de o calitate superioară și punerea lor în valoare, ispitește astăzi oameni cu situații dintre cele mai înalte. Medici, ingineri, profesori universitari, la noi și în străinătate, găsesc un farmec deosebit în creșterea păsărilor de rasă, a florilor alese, a legumelor și a pomilor nobili. Toate aceste indeletniciri trebuie să devină pentru învățători plăcute și rentabile.

La Școala normală din Cluj am acceptat cu recunoștință introducerea unui curs de cooperatie, pentru elevii clasei VII*) pentru că un bun învățător trebuie să devină un factor esențial în mișcarea economică a satului.

*) Predat de d. D. Cartianu, inspector de cooperatie.

Învățătorul trebuie să fie un neguțător abil și bine orientat, care poate să mijlocească tranzacții comerciale, pentru sine și pentru săteni, în condițiuni superioare acelorora pe care le oferă astăzi mijlocitorul evreu. În asemenea împrejurări câștigul său va fi încuviințat de săteni cu un sentiment de recunoștință și el va fi privit ca un binefăcător.

Către colegii tineri mă adresez cu îndemnul cel mai călduros: munca agricolă și valorificarea produselor favorizează morala și înlesnește viața.

Astfel salariul poate deveni, cum e și bine să devină, un accesoriu, respectând, bineînțeles, toate îndatoririle față de școală.

D. GOGA

PAGINA JURIDICĂ

MODIFICAREA LEGII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR ȘI NORMAL-PRIMAR.

Art. 1. — Articolele 202 și 213 din legea învățământului primar și normal-primar din 26 Iulie 1924 se modifică precum urmează:

Art. 202. — Pe lângă fiecare școală normală va funcționa câte o școală primară de aplicație, cu conducere pedagogică și administrativă proprie, ca și școlile primare ordinare, având, ca și acestea, circumscripție școlară deosebită și întreținerea din partea comunei, afară de salariile corpului didactic, care sunt plătite de stat.

Școlile primare de aplicație pot fi controlate de Minister, prin toate organele sale de control, afară de revizorii și sub-revizorii școlari.

Profesorul de pedagogie al școlii normale este de drept directorul școlii de aplicație și în această calitate el se bucură de toate drepturile directorilor de școle primare.

Profesorul de pedagogie poate fi în același timp și directorul școlii normale.

Art. 213. — Învățătorii școlilor de apli-

cație se vor recruta prin concurs, ținut la fiecare școală normală, dintre absolvenții școlilor normale, cari vor fi funcționari în învățământ cel puțin 3 ani efectiv și cari vor fi detașați de Minister, în caz de reușită.

Ei vor funcționa la școala de aplicație trei ani și vor primi în acest timp salariul lor de învățător, sporit cu 15 la sută, fără prejudiciul drepturilor normale de înaintare și gradații. Unul din ei sau fiecare pe rând va fi secretarul școlii de aplicație. La sfârșitul fiecărui an școlar, directorul școlii de aplicație poate cere ministrului înlocuirea învățătorilor cari nu corespund rolului lor în această școală.

După trei ani de funcționare la școala de aplicație, în baza recomandării directorului acestei școlii și în urma unei inspecții speciale, făcută de inspectorul general, ei vor fi asimilați cu învățătorii de gradul cel mai înalt, având aceleași drepturi.

Învățătorii cari consimt pot rămâne la școala de aplicație și după împlinirea termenului de trei ani, dacă sunt ceruți

ministerului de către directorul școlii ca excepțional de capabili.

În acest caz ei vor avea, pe lângă drepturile ce le conferă gradul cel mai înalt în învățământul primar, și sporul de salariu de care s'au bucurat până în acel moment.

Art. II. — Toate dispozițiunile din legi și regulamente, contrare legii de față, se abrogă.

*

**LEGE PENTRU MODIFICAREA ART. 61
DIN LEGEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR
DIN 26 IULIE 1924.**

Articolul unic. — Articolul 61 din legea învățământului primar din 26 Iulie 1924 se modifică precum urmează:

Învățământul religios-moral este obligatoriu.

Materia de studiu și programa acestui învățământ vor fi stabilite de Sf. Sinod pentru Biserica Ortodoxă Română, iar pentru celelalte confesiuni de autoritățile superioare religioase respective, în ambele cazuri, în înțelegere cu Ministerul Instrucțiunii.

El se predă în localul școlii, în două ore pe săptămână, în fiecare clasă sau divizie și în mod gratuit de preotul parohiei. Acolo unde nu este preot sau preotul este infirm, se va predă de învățător sau de persoana îndicată de autoritatea superioară religioasă, cu aprobarea Ministerului Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor.

Dacă elevii unei școli aparțin mai multor confesiuni, eclesiasticii cultelor respective îngrijesc, în mod gratuit, de instrucția și educația religioasă a elevilor, rezervându-li-se ore speciale în orariul școlii, astfel ca învățământul obișnuit să nu fie turburat în mersul său, nici școlarii să nu fie împiedecați de a veni exact la orele hotărâte pentru predarea celorlalte lecțiuni.

Controlul învățământului religios se face, pe lângă organele de control ale Ministerului Instrucțiunii, de autoritatea bisericască respectivă.

Predarea învățământului religios și moral în mod gratuit de către eclesiastici constituie o parte esențială a misiunii lor pastorale; neîndeplinirea sau neglijarea acestei datorii atrage după sine sancțiuni.

Ministerul va aduce la cunoștință autorităților superioare bisericesti abaterile dela aceste îndatoriri, pentru a lua măsuri disciplinare în contra preoților vinovați, în conformitate cu regulamentul pentru procedura instanțelor bisericesti. (Promulgată în „Monitorul Oficial”, Nr. 96, din 12 Aprilie 1932).

*

**IMPORTANTĂ JURISPRUDENȚĂ ÎN
MATERIE DE PENSII.** *Criteriul după care se fixează pensia.* — Înalta Curte de Casație în Secțiuni Unite, discutând recursul unor pensionari, dintre acei puși în retragere, în conformitate cu dispozițiunile articolului 203 din legea de organizare a Ministerelor, a statornicit cu acest prilej, o importantă jurisprudență.

Art. 203 din legea de organizare a Ministerelor dispunea scoaterea la pensie a funcționarilor care împliniau vârsta de 60 ani, sau 30 de ani de serviciu.

Discuțiunea care s'a purtat în fața Înaltei Curți rezida mai cu seamă cu privire la criteriul pe baza căruia trebuia să se fixeze pensiile.

Casa Pensiilor a susținut că trebuie să se ia media salariilor pe ultimii 3 ani serviți în mod efectiv instituției.

Reprezentanții pensionarilor, au arătat că nu acesta trebuie să fie criteriul de fixare a pensiilor. Căci legea de organizare a ministerelor, prin art. 203 răpește funcționarilor posibilitatea să mai presteze încă 5 ani de serviciu — în total 35 de ani, nu 30 ani — cari erau prevăzuți în legea pensiilor, și în care timp funcționarii aveau obișnuitele posibilități de avansare. — În consecință, cuantumul pensiei — au susținut recurenții — trebuie să se fixeze după media de salarii din ultimii 3 ani pe cari ar fi trebuit să-i mai presteze instituției la care lucrau.

Înalta Curte a respins recursurile, stabilind că pensiile se vor fixa luându-se

media salariilor pe ultimii trei ani prestați de către funcționari în mod efectiv.

O CASĂ A SĂNĂTĂȚII COPILULUI LA MINISTERUL INSTRUCȚIUNII. La Camera s'a depus următorul proiect de lege:

Art. 1. — Se înființează pe lângă Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor, o instituție sanitară școlară, sub denumirea: „Casa sănătății copilului, și de asigurare în caz de boală“. Ea e persoană juridică.

Art. 2. — Scopul Casei este de a îndeplini și largi atribuțiunile de serviciu medical și pedagogic cuprinse în legea și regulamentul învățământului primar și cele ale comitetelor școlare primare și a da asistența copiilor în caz de boală.

Art. 3. — Fondurile instituției provin din:

a) 4 la sută din veniturile extraordinare ale comitetelor școlare;

b) 2 la sută din subvențiile totale, date de primării pentru școli;

c) Subvenția anuală dată de Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor pentru policlinicile școlare;

d) O taxă de 4 la sută asupra manualelor didactice de curs primar, utilizate în școlile primare;

e) Subvenții anuale dela Ministerul Sănătății;

f) Sumele pe care comunele și județele le prevăd anual în buget pentru coloniile școlare;

g) Sumele provenite dintr'un timbru de asigurare de 1—5 lei lunar, a copiilor în caz de boală, dela părinții sau tutorii legali ai copiilor;

h) Daruri, legate, contribuții benevole, etc.

Art. 4. — Conducerea Casei se face de un consiliu format din: reprezentanți ai părinților copiilor, ai membrilor corpului didactic și comitetelor școlare, reprezentanți ai primăriilor și ai Ministerului Sănătății.

Consiliul alege din sânul său un comitet de conducere cu un director, medic, numit de Ministerul Instrucțiunii.

Art. 5. — Chestiunea bănească a Casei e supusă legii contabilității publice.

Un regulament special va determina modul de organizare și funcționare a Casei.

C R O N I C A

DARURILE ROMELI.

Cu prilejul serbării fondării Romei, 21 Aprilie, guvernul italian a distribuit școalelor în care se face limba italiană splendide medalioane în bronz, simbolizând Roma.

La Școala normală de băieți din Cluj, în care se predă și limba italiană, predarea medalionului s'a făcut de către dl Francesco Anelli, care a adresat cuvinte de o caldă simpatie pentru școlarii cari au urmat cursurile de limba italiană cu o sânguință vrednică de laudă. I-a răspuns Dl D. Goga, directorul școlii, astfel: „Imprejurările istorice ne-au așezat departe de Italia, dar depărtarea n'a atins nici odată sentimentele noastre pen-

tru frumoasa țară din care au venit strămoșii.

La poalele Carpaților noi am păstrat totdeauna amintirea scumpă a originii romane, — și ideea sublimă a latinității a stimulat energia noastră și ne-a dus la mari biruințe spirituale și politice.

După două mii de ani de lupte noi am creat aici o patrie care ne umple sufletul de mândrie.

Ne umple de mândrie, pentru că n'am desmintit gloria străbună; ne umple de mândrie, pentru că în toate împrejurările mari, noi am dovedit că cecece a sădit Cetatea Eternă în sufletele noastre au e trecător, ci e un fecund izvor de virtuțe.

Suntem fericiți că astăzi Italia reia vechi legături de fraternitate cu noi și suntem recunoscători Duceului și guvernului italian pentru toate dovezile de prietenie.

Așa după cum Dl prof. Anelli vorbește zilnic inimilor noastre graiul dulce al Italiei, așa ne va vorbi întotdeauna acest medalion despre geniul latin al Italiei și despre avântul cu care Excelența Sa Ducele Mussolini și-a antrenat neamul spre cele mai înalte culmi ale umanității.

Fii, Domnule Profesor Anelli și Domnule reprezentant al Consulatului, interpreții sentimentelor noastre de recunoștință față de guvernul și poporul italian și spuneți-le că în ziua când Roma își serbează fondarea, în îndepărtata câmpie a Transilvaniei, strănepoții Romei au strigat din toată inima: Roma și Italia, multe milenii de fericire și prosperitate!"

*

UN MARE PRIETEN AL ÎNVĂȚĂTORILOR.

Cu prilejul unei vizite la Cluj (25 Martie 1932) dl Mihail Sadoveanu a vizitat Școala normală de învățători.

A fost întâmpinat cu o deosebită căldură de profesorii școlii și de delegații de elevi și eleve dela toate școlile secundare din Cluj.

Dl D. Goga, directorul școlii, a rostit următorul cuvânt:

„Entuziasmul cu care sunteți întâmpinați în această școală tălmăcește destul de slab sentimentul nostru de recunoștință față de Dv. De 30 de ani generație după generație ne-am ridicat încălziiți în sufletele noastre de povestirile isvorite dintr-o peană pe care numai Eminescu, Creangă, Coșbuc și O. Goga au purtat-o cu atâta maestrie ca Dv.

Suntem în această sală bătrâni și copii, cari cu aceeași râvnă citim operele Dv, în care peisajul românesc, cu graiul românesc și cu sufletul neamului nostru, se îmbină în frumuseți literare care ne umplu inima de cea mai curată mândrie că sunteți al nostru.

În oricare parte a pământului românesc sunteți, Domnule Sadoveanu, în locul Dv dar știm că nicăiri nu vă simțiți mai bine decât în lumea simplă și bună a satului.

Aici, mulțimea aceasta de copii din sate românești de pretutindeni întinde spre Dv mâni pline de recunoștință pentru tot binele pe care l-ați spus despre țărânul român și învățătorii săi și vă îmbrățișează pentru că Dv, Domnule Sadoveanu, i-ați învățat să-și iubească satul, câmpul și plugul și tot ce e frumos“.

La aceste cuvinte a răspuns dl Sadoveanu spunând că a venit cu o deosebită plăcere să viziteze școala și că se bucură c'a aflat atâta însuflețire între normaliști.

În numele Soc. de lectură a vorbit frumos elevul Marcu Ioan și o normalistă a oferit ilustrului oaspe un buchet de flori.

Cr.

*

CURSURI DE VARĂ PENTRU ORGANELILE DE CONTROL ȘCOLAR ȘI ÎNVĂȚĂTORI.

— Ministerul Instrucțiunii a hotărât să înființeze, pentru prima oară în țara noastră, cursuri de vară destinate unei mai bune pregătiri a organelor de control în învățământul primar: inspectori, revizori și subrevizori școlari.

Aceste cursuri se vor ține în cursul lunii Iulie la școala normală din Predeal, cei chemați putând să profite de obișnuita vilegiatură care se face în această stațiune climaterică. Cursurile vor consta din conferințe, propuneri și discuții asupra celor mai bune metode pedagogice și de control școlar.

Ministerul va desemna pe conferențieri și va întocmi programul cursurilor.

Pentru complectarea cunoștințelor și pregătirea didactică a învățătorilor se vor ține deasemenea cursuri de vară, în Iulie și August, în serii, la școala de misiunare din Vălenii de Munte.

La aceste cursuri vor fi chemați câte trei sau patru învățători din fiecare județ.

Concomitent cu acestea, se vor mai ține cursuri pentru predarea de cunoștințe de

indeletniciri practice. Aceste cursuri se vor ține la școala normală din Deva, pentru învățători și la liceul de fete din Sighișoara, pentru învățătoare.

EXAMEN DE LICHIDARE PENTRU ÎNVĂȚĂTORII NENORMALIȘTI. În baza ultimelor modificări aduse legii învățământului primar din 1924, se luase dreptul licențiaților și bacalaureaților cari supliniseră în învățământul primar, precum și învățătorilor ajutoři de a se mai prezenta la examenul de capacitate, pentru obținerea diplomei de învățător.

În urma unui raport al direcțiunii generale a învățământului secundar, Ministerul Instrucțiunii a aprobat un examen de lichidare pentru aceste categorii de învățători, dându-li-se puțința de a se prezenta la examenul de diplomă ce se va ține, în sesiunea Iunie, odată cu absolvența școlilor normale din anul școlar în curs.

INTREȚINEREA MATERIALĂ A BIBLIOTECILOR POPULARE. Dl Apostol Culea a făcut la Institutul Social Român o comunicare interesantă despre bibliotecile populare, din care reținem următoarele:

Regimul bibliotecar român trebuie organizat după acelaș plan, dela mica bibliotecă satească, până la biblioteca publică de Capitală.

Biblioteca populară vie este condiționată de bibliotecar și prietenii ei, de o casă, de mijloace de întreținere și de cărțile cu care e înzestrată. Citează exemple din țările care au separat cultura adulților de școala copiilor în organizații aparte, cu biblioteci. (America, Italia, Rusia, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia). În România se lucrează tot după programul lui Harët. Zisa „propagandă culturală“, nu-și concentrează preocupările în jurul cititului și a bibliotecilor. Arată cu date bugetare câte zeci de milioane s'au cheltuit cu „propaganda“, fără bibliotecă. Chiar și ateneele populare zidite, sunt adecvate

acestei propagande, cu săli pentru producții duminicale, dar fără sală de bibliotecă.

Vina trebuie pusă în lipsa organismului coordonator central al inițiativelor pentru cultura de masă. Salută apropiata lege a sălilor de citit, care va lămurii metodele de lucru și bugetele culturale. Salută ora de citit și povestit cu copiii, introdusă oficial de ministere și bibliotecile de copii pe lângă școlile primare, în curs de organizare, cari vor educa gustul cititului. Subvențiile bibliotecilor din fondurile de propagandă ale comunelor, județelor și ale statului, apoi dela bănci, cooperative, etc., pun temelia materială a bibliotecii. S'ar adăugă o cotă de 10% din totalul impozitelor comunale și județene, pentru sate și o cotă din taxa spectacole, dela orașe. Apoi cotizațiile membrilor din abonamente la citit, donații dela fiii distinși ai satelor și cartierelor, venitul închirierii sălilor pentru nunți, botez și înmormântări, din desfacerea ziarelor și cărților, venitul bugetului, etc.

Cu concursul elevilor de curs secundar și universitar, prin introducerea „fisei de vacanță“ pentru servicii sociale și culturale, bibliotecile pot folosi mult. Tot asemenea și prin mutarea cursurilor de adulti în sala bibliotecilor, prin modificarea programelor uniforme și copilărești de azi, cultura din jurul bibliotecilor va căpăta aderenți noi și concomitent și baza materială a organizației se consolidează.

SITUAȚIA BIBLIOTECILOR DIN PRAGA. — După o ultimă statistică, bibliotecile publice din Praga, dispun de peste 1 milion și jumătate volume. Cele 4 mari biblioteci publice din Praga, care sunt în acelaș timp cele mai mari biblioteci din Cehoslovacia, sunt: biblioteca universitară (700.000 volume), biblioteca comunală, care a fost mutată de curând într'un mare palat propriu (460.000 volume). Această bibliotecă are la Praga 50 filiale și se numără printre cele mai moderne bi-

blioteci din Europa. A treia mare bibliotecă din Praga este aceea a muzeului național care are 200.000 volume. Urmează biblioteca școalei politehnice, care are 80.000 volume.

În urma legii pentru introducerea obligatorie de biblioteci comunale, au luat ființă astfel de biblioteci aproape în fiecare comună din Cehoslovacia. Aceste biblioteci au dat până în prezent rezultate foarte îmbucurătoare.

CĂTRE CITITORII REVISTEI

„SATUL ȘI ȘCOALA“

Cu numărul acesta, revista noastră a împlinit un an de apariție. Criza economică și în deosebi neplata salariilor învățătorilor, majoritatea abonaților revistei, ne-au adus și nouă grave prejudicii materiale în ce privește achitarea tiparului și a hârtiei. Cu toate aceste greutăți, noi am mers înainte în speranța că cei cari au primit revista au să plătească dacă nu odată, cel puțin în două rate abonamentul de 120 lei.

Că această revistă a corespuns unei nevoi evidente a sufletului învățătoresc, ne-o dovedesc marele număr de scrisori de mulțumire primite dela învățători.

Programul pe care ni l-am fixat în primul număr, l-am atins în parte, rămânând bine înțeles ca el să fie aprofundat în numerele ce vor apare.

Cititorii au avut satisfacția, ca pe lângă contribuția inițiatorilor revistei, să citească articole scrise de oameni de specialitate, cu mare greutate în conducerea rosturilor noastre culturale. Cuprinsul numerelor apărute dă indicație cititorului de varietatea problemelor pe care le-am tratat.

Pentru inițierea învățătorilor în studiul sociografiei, am publicat în mai multe numere o schiță a comunei Lujerdiu, datorită Dlui Ion Chelcea, asistent la Muzeul etnografic din Cluj. Am dori ca acest studiu să fie un îndemn pentru tinerii învățători ca și ei să adune materia privitor la monografia satului unde funcționează.

Un alt studiu cu întindere mai mare a fost cel al Dnei Zoe Boerescu, despre grădinițele de copii din Belgia și Franța. Literatură noastră de acest fel fiind săracă, credem că am adus o prețioasă contribuție informând și dând sugestii conducătoarelor noastre care lucrează în asemenea școli.

Revista noastră s'a mai bucurat și de posibilitatea de a publica autobiografia marelui pedagog italian Lombardo Radice care are un rol conducător în organizația învățământului din Italia.

La această autobiografie, Dl Profesor Universitar Onisifor Ghibu a scris o interesantă prefață, stăruiind asupra legăturilor noastre culturale cu Italia.

Conducătorii revistei mulțumesc colaboratorilor pentru sprijinul ce li-au dat de a putea pune în mâna învățătorimii o revistă care să le ușureze munca din școală și să le deschidă cărări noi în activitatea lor.

Avem nădejdea că cei cari au primit revista ne vor da și sprijinul lor material ca să putem satisface și obligațiile pe care ni le-am luat, și la începutul anului școlar să punem din nou plugul în brazdă.

O DORINȚĂ. Rugăm pe cititorii revistei noastre și în deosebi pe foștii elevi și eleve ai școalelor normale din Cluj ca să ne comunice pe o carte poștală ce le-a plăcut mai mult din ce am publicat în revistă și ce articole ar dori să publicăm în numerele viitoare.

Le mai facem și rugămintea ca să împrumute colegilor numerele apărute și să-i îndemne s'o aboneze pentru viitor. Celor cari ar dori să aibă numerele apărute (afară de Nr. 1 complet epuizat) le trimitem pentru suma de 100 lei.

DELA ADMINISTRAȚIA REVISTEI. Cititorii cari au primit revista Nr. 1—5 ne vor trimite lei 60, iar cei cari au primit 10 numere ne vor trimite 120 lei. Am avut și cititori cari după ce au primit 8 numere ne-au restituit numărul ultim.

N'ar fi nici o supărare, dar primind 8 numere din revistă ne-au angajat pe noi la cheltuieli cari trebuiesc achitate. Intre noi și cititorii revistei, cari au primit-o fără s'o refuze dela început, s'a încheiat un contract obligator, nu benevol. Față de cei cari n'au plătit, vom fi nevoiți, dacă sunt de rea credință, să luăm măsurii în consecință. Noi cunoaștem greutățile materiale ale învățătorilor, dar față de cei cari puteau plăti până acum, desigur că nu avem decât o părere nefavorabilă lor. Rugăm pe toți cititorii cari au primit revista să se hotărască să satisfacă și această obligație nu numai de ordin material dar și moral, căci acelora cari prin fapta și jertfa lor s'au pus în slujba înălțării învățătorimii, nu li se poate răspunde cu indiferență și rea credință.

Așteptăm și sperăm.

BROBLEMELE ÎNVĂȚĂMANTULUI PARTICULAR. În revista noastră ne-am ocupat într'un singur articol, datorit Dlui Gh. Tulbure, inspector general, cu problema învățământului particular. Avem material bogat pe care sperăm să-l putem publica pe rând în paginile revistei „Satul și Școala“.

În vara aceasta, vom întreprinde o anchetă ca să putem avea o privire de ansamblu asupra învățământului particular din acest colț de țară. Învățătorilor cari ne vor trimite date prețioase, evitând considerațiile generale, fără mult folos, le rămânem recunoscători.

EXPOZIȚIILE ȘCOLARE. La sfârșitul anului școlar, la școlarele unde s'a depus o muncă sistematică, nu a lipsit și expoziția cu lucrările elevilor. Am văzut în acest an mai multe expoziții școlare. Unele erau aranjate pentru a satisfacă o obligație; în schimb însă am găsit și câteva din care se putea vedea munca pricepută a învățătorilor și dragostea lor pentru a arăta părinților realizările copiilor lor.

În deosebi, am remarcat la lucrul de mână al fetelor tendința spre realizări practice, evitându-se lucrurile inutile, costisitoare și greu de făcut de eleve fără concursul celor de acasă. Din aceste expoziții lipsiau obiectele care să-ți atragă atenția prin mărimea lor.

Într-o astfel de expoziție, am remarcat admirabile desene care ogândiau multe din laturile sufletului celor cari le realizaseră. Tot în această expoziție, am văzut pe lângă hărți frumos executate (desen și în plastilină) și foarte frumoase caiete de compunere ale elevilor.

În general, compunerea în școala primară se face fără multă pricepere și însuflețire. Abia găsești ici și colo caiete scrise cu îngrijire și cu teme potrivite pentru sufletul copilului. În cele mai multe locuri, afli caiete scrise fără controlul priceput al învățătorului, simple copieri și dictări fără interes pentru elevi.

Cât de mare valoare au aceste expoziții pentru cimentarea raporturilor dintre școală și părinți o poate constata acei cari-i urmăresc cu atenție când vizitează expozițiile în care sunt lucrările copiilor lor.

Nu putem decât să recomandăm cititorilor revistei noastre, membri ai învățământului primar, ca pe viitor să dea cât mai mare atențiune lucrărilor făcute de elevi, căci pe lângă folosul practic sunt admirabile mijloace de a cunoaște individualitatea copiilor și a convinge pe părinți de adevăratul rost al școlii.

BULETINUL OFICIAL AL MINISTERULUI INSTRUCȚIUNII, CULTELOR ȘI ARTELOR. Începând cu luna Aprilie a. c. Buletinul acesta apare sub o formă îngrijită, aducând pe lângă comunicări oficiale și diferite studii în legătură cu învățământul. Ca să nu pară că această publicație oficială, al cărui abonament este obligator, face concurență revistelor de specialitate a căror existență se întemeiază pe abonamente benevole, ar fi bine ca în partea „neoficială“ să se publice numai studii asupra situației învățământului.

tului de diferite grade, anchete asupra diferitelor probleme școlare și studii despre organizarea învățământului. La Minister sosesc atâtea rapoarte oficiale, care merită să fie cunoscute cel puțin în parte.

Ca la această lucrare să poată să-și dea contribuția cât mai mulți membri ai corpului didactic, ar fi necesar să se comunice diferite chestionare referitoare la probleme la ordinea zilei. În acest fel, pe lângă personalul oficial al Ministerului ar putea să dea concursul la opera de organizare a învățământului și oameni din afară de cadrul oficial.

LIMBA ITALIANĂ ÎN ȘCOALA NORMALĂ. La școlile normale din Cluj s'a introdus în anul acesta, în mod facultativ, limba italiană. Cursul acesta s'a predat de dl Dr. Francesco Anelli, care face parte din grupul celor opt profesori italieni trimiși în România.

Majoritatea elevilor din cursul superior s'au înscris la cursul de italiană și l-au urmat până la sfârșitul anului cu o sârguință care-i onorează și pe ei și pe dl prof. Anelli.

Dată fiind importanța limbii italiene, frumusețea sa și ușurința cu care se învață, ar fi bine să fie introdusă, alături de franceză, cu titlul obligator. Experiența dela școlile normale din Cluj e dintre cele mai promițătoare. Măsura ar fi binevenită și pentru faptul că literatura pedagogică italiană este foarte bogată și mult mai la curent cu progresele științei educației de cât a altor popoare apusene.

Merită remarcat în mod special faptul că dl prof. Francesco Anelli a predat în tot anul câte 3—4 ore săptămânal în școlile normale, în mod cu totul gratuit.

SITUAȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR

Reținem din raportul dlui P. Ghițescu, dir. general următoarele:

Învățământul primar în stadiul în care

se găsește, nu satisface încă complet nevoile populațiunii școlare.

După recensământul copiilor cu vârstă de școală primară avem:

632.000 copii cu vârstă dela 5—7 ani — grădini de copii.

2.000.000 cu vârstă dela 7—16 ani — școală primară. Total 2.632.000.

Avem:

2.000 conducătoare de grădini de copii.

38.000 învățători și învățătoare. Total 40.000.

Raportat numărul învățătorilor la numărul copiilor și socotit în mijlocie 49 copii de învățător, *ne mai trebuie:*

Pentru 500.000 copii rămași pe dinafară 12.000 inv.

Pentru 500.000 copii la gr. de copii circa 4.000 inv., fiindcă grădini de copii nu se înființează decât în regiunile cu populație eteroglotă.

Afirmatiunea care se face că sunt prea mulți învățători fără copii la școală, se face în necunoștință de cauză, iar nefrecvența copiilor la școală se datorește stărilor anormale politice, economice, financiare și morale prin care am trecut (o propagandă demagogică a unor oameni iresponsabili față de școală, sărăcia, depresiunea morală etc.) care nu scuză rămânerea în ignoranță a copiilor țării.

Învățământul primar are nevoie de completări, iar nu de reduceri.

O atențiune deosebită s'a dat învățământului primar, dela război până în anul 1928, prin creațiuni de posturi de învățători și construire de localuri de școală, cu toate sarcinile și nevoile multiple pe care statul le-a avut în perioada de după război; în mod deosebit s'a creat și completat nevoile învățământului românesc în teritoriile alipite.

POȘTA REDACȚIEI. Articolele trimise de Dnii I. Berinde, Strâmtura-Maramureș; Pompeiu Hosu Longin, Vulcan-Hunedoara și alți colaboratori, din lipsă de spațiu, le vom publica în numărul ce va apare în Septembrie.

TABLA DE MATERIE

ARTICOLE

<i>Ana C. Iencica, D. Goga, C. Iencica:</i> Cuvânt către cititori	1
<i>Dr. Od. Apostol:</i> Tulburări vizuale la școlari (No. 2) pag.	14
<i>Dr. Od. Apostol:</i> F. W. Sanderson	51
<i>Dr. Od. Apostol:</i> Miopia și desenul	154
<i>Constanța Bogdan-Duică:</i> Arta povestirii în școlile de copii mici	121
<i>C. Bogdan-Duică:</i> Friederich Froebel	193
<i>Gh. Bogdan-Duică:</i> Gh. Bariț la școala din Trăscău	49
<i>Gh. Bogdan-Duică:</i> Curente nouă	73
<i>Zoica Boerescu:</i> Organizarea grădinilor de copii din Belgia (No. 2) pag.	7,
	59, 90, 124, 146,
	184
<i>Zoica Boerescu:</i> Organizarea grădinilor de copii din Franța	216
<i>Vasile Bucur:</i> Chemarea dascălului rural în concepția unui profan	165
<i>I. Chelcea:</i> Schiță monografică asupra Lujerdului—Someș (No. 2) pag.	12,
	67, 93, 117, 170,
	186
<i>Victor Lazăr:</i> Ceva despre învățământul menajer în străinătate și la noi	152
<i>Dr. G. Dragoș:</i> Dascălul ca îndrumător în viața economică a satului	82, 116
<i>I. Constantinescu-Delabai:</i> Gandhi	55
<i>Ad. Ferrière:</i> Școala senină din Agno	111
<i>Onișifor Ghibu:</i> Despre G. Lombardo Radice și despre legăturile pedagogiei românești cu pedagogia italiană	185
<i>D. Goga:</i> Contra crizei de prestigiu și de elan	5
<i>D. Goga:</i> Munca în școală	12
<i>D. Goga:</i> Indreptări	64
<i>D. Goga:</i> Cu fața spre sat	127
<i>Dimitrie Goga:</i> Școala normală	146
<i>D. Goga:</i> Vremuri grele	222
<i>Lia Golea:</i> Lecție de Geografie. Clasa III.	167
<i>I. Haizea:</i> Societățile Tinerimii	204
<i>Ana Iencica:</i> Concretizarea numerelor mari (No. 2) pag.	16
<i>Ana Iencica:</i> Textul de pregătire (No. 2) pag.	20
<i>Ana C. Iencica:</i> Lecție de gramatică	62
<i>Ana C. Iencica:</i> Lecții de compunere. Cl. III.	85
<i>Ana C. Iencica:</i> Lecții de intuiție	113
<i>Ana C. Iencica:</i> Lecție de citire Cl. III.	203
<i>Constantin Iencica:</i> Societățile tinerimii	105
<i>C. Iencica:</i> Dezvoltarea gustului de citit la copii	208
<i>N. Iorga:</i> Școala românească (No. 2) pag.	1
<i>Oscar Jianu:</i> Sociologia satului și învățătorul	11
<i>V. Lazăr:</i> Dela un curs de vară din Germania	54
<i>V. L.:</i> Bătăia în școală	84
<i>Lous:</i> Jean Ligthart	18
<i>Pompeiu Hossu-Longin:</i> Muzele școlare	87
<i>N. Mărgineanu:</i> Institutul de psihologie al Universității	7
<i>N. Mărgineanu:</i> Psihologia ca știință după Ribot	106
<i>I. Moga:</i> Noui linii de orientare în trecutul nostru	156
<i>Gh. D. Mugur:</i> Satul	81

<i>I. Mușlea: Culegeți folklor!</i>	9
<i>Nicolae Nistor: Literatură și educație</i>	174
<i>A. Pampu: Reformatorii învățământului contemporan</i>	57
<i>Gh. Popa: Gânduri pentru ziua de 10 Maiu</i>	196
<i>G. Lombardo-Radice: Pagini autobiografice</i>	77, 108, 186, 190
<i>Dr. A. Roșca: Problema copiilor anormali</i>	(No. 2) pag. 5
<i>G. Roiban: Exemplul în educație</i>	89
<i>I. Simionescu: Muzeu etnografice la sate</i>	6
<i>C. Sudețeanu: Satul și tradiția</i>	50
<i>Gh. Tulbure: Sate și dascăli</i>	145
<i>Gh. Tulbure: Școli și Jalbe minoritare</i>	199
<i>D. R. Trevorrow: Educați americană</i>	163

PAGINA LITERARA

<i>I. A. Basarabescu: Un om în toată firea</i>	16
<i>Jean Bart: La Conferință</i>	212
<i>I. Constantinescu-Delabaia: Ursul, maimuța și porcul</i>	174
<i>I. Constantinescu-Delabaia: Goethe</i>	206
<i>Ion Dongorozi: În ajun de examen</i>	178
<i>D. Goga: Alexandru Odobescu</i>	14
<i>Octavian Goga: Dascăli</i>	99
<i>I. Petrovici: O lecție model</i>	65
<i>Giovanni Pascoli: Copilașul</i>	100, 131
<i>M. Sadoveanu: „Domnu” Busuioac</i>	128

PAGINA JURIDICA și ADMINISTRATIVA

<i>C. I.: Stabilitatea directorilor</i>	19
<i>I. C.: Administrația școlară</i>	20
<i>C. I.: Criteriul ordinii de preferință în materia transferării învățătorilor</i>	(No. 2) pag. 19
<i>C. I.: Pagina administrației școlare</i>	97
* <i>Situația învățământului primar</i>	98
<i>Modificarea legii învățământului primar</i>	138
<i>Jurisprudență în materie de transferare</i>	138
<i>Instrucțiuni pentru învățători cari trec la pensie</i>	140
* <i>Pagina Juridică: Modificarea legii învățământului primar și normal-primar; Legea pentru modificarea art. 61 din legea învățământului primar din 26 Iulie 1924; Importanță jurisprudență în materie de pensii; O casă a sănătății copilului la Ministerul Instrucțiunii</i>	223—225

CRONICA. CARTI. REVISTE.

În fiecare număr s'a publicat o bogată cronică de informație pedagogică și dări de seamă despre cărțile cari pot interesa pe învățătorii. Nu dăm cuprinsul amănunțit, lipsindu-ne spațiu.

